Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 3/1603	Łódź, Czwartek, 3 stycznia 1929 r.	זיבעטע יאהרגאנג	לאדז, דאנערשטאג כא טבת תרפ"ט	Nr.3 /1603

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

ריזיגע פאבריקס=שרפה אין לאדז.

אפגעברענט די פאבריק פון טוביה ביאלער, קילינסקי 102

(—) נעכטען ארום 2 אזייגער בייטאג האבען די פאבריקס־סירענעס געמאלדען וועגען אן אויסברוך פון א ריזיגער שרפה אין לאדז, וויעס האט זיך ארויסגעשטעלט איז געשטאנען אין פלאמען די פאבריק פון טוביה ביאלער אויף קילינסקי גאס 102.

אונזער מיטארבייטער מעלדעט פון ארט פון דער שרפה פאלגענדע פרטים: האלב 2 בייטאג האבען די פערשפעטיגטע דורכגעהער אויף קילינסקי גאס בעמערקט, ווי פון 3־טען שטאק פון ביאלער'ס פאב־ ; ועצען ארויס פייער־צונגען און א געשריי הויך, די דורכגעהער האבען גלייך אויסגעהעסט דעם פארטיער און די עטליכע אייזראוויער, וועלכע וואוינען אין דעם פראנטאווען פארטער־הייזעל, דער פארטיער האט וועגן דער שרפה גלייך מיטגעטיילט די צענטראלע פון די פייער־לעשער און דעם מיטאינהאבער און לייטער פון דער פאבריק ראטמ. י. מ. ביאלער.

דערווייל האט זיך די שרפה, וועלכע האט זיך ווארשיינליך אנגעהויבען אויפ'ן דריטען שטאק בליץ שנעל פערשפרייט איבערן גאנצען גרויסען פיר־שטאקיגען פאבריקס־בנין.

אין אפטיילונג נאך דער אנדערער זענען אנגעקומען די פייערלעשער און זיך גענומען ענערגיש צו דער ארבייט, אבער ביז ס'איז געקומען צו דער איינענטליכער רעטונגס־אקציע האט דערווייל דאס פייער געבושעוועט און דער שטארקער ווינד, וויזלכער איז געווען בייטאכם האט די פלאמען־פייער איבער־געווארפען פון ברענענדען דריטען שטאק אויפ'ן פיר־טען, דאן אויפ'ן צווייטען און ענדליך אויפ'ן ערש־טען שטאק. די פייערלעשער איז נאר געבליבען זיך צו בעמיהען אפצוראטעווען א טייל פון ערש־טען שטאק און דעם פארטער, וואס ס'איז אויך געלונגען.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה זענען אנגעקומען דער 1, 2, 3, 4, 5, 6 און 8 פייערלעשער־אפ־טיילונגען מיט אלע מכשירים. שפעטער איז אויך ארויסגערופען געווארען די באלוטער פייערלעשער־אפטיילונגען, די העלדישע פייערלעשער האבען זיך פערטיילט אויף דעם א'פן, אז דעם הויף פון דער ברענענדער פאבריק האבען פערנומען דער 1, 2 און 4 אפטיילונגען, פון הויז אויף קילינסקי 104 האבען געפיהרט די אקציע די 3 און 8 אפטיילונגען און פון נאווראט־גאס די 5־טע אפטיילונג. וועגען אפראטעווען דעם ברענענדען בנין איז שוין נישט געווען קיין רייד; ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען לאקאליזירען דאס פייער און נישט דערלאזען איר צו פערשפרייטען.

די גאנצע רעטונגס־אקציע איז אנגעפיהרט געווארען דורך קאמענדאנט פון די פייערלעשער שייבלער.

ס'איז איינגאנצען אפגעברענט געווארען דער 4־טער שטאק, וואו ס'האט זיך געפונען א גרויסער לאגער פון נארן און עטליכע שפיצען מאשינען, דאן דער גאנצער דריטער שטאק, וואו ס'האבען זיך געפונען א נאוויר־מאשין צו נאווירען נארן, (וועלכע ווערט בעטריבען דורך עלעקטרישע קראפט) און אויך עטליכע שפיצען־מאשינען, דאן דעה צוויי

ווייטער זעה 5. זייט.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז דינסטאג, דעם 1־טען יאנואר ד. י. געשטארבען מיין טייערע פרוי, אונזער הייסגעליבטע מוטער, גרויסמוטער, שוויגערמוטער און שוועסטער

נ. ע. רבקה לאנדאו (געב. גאלאמב)

(בירגערין פון דער שטאט לענטשיץ)

אין עלטער פון 60 יאהר.

די לויה וועט פארקומען היינט, דאנערשטאג, דעם 3־טען יאנואר 1929, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טהרה־הויז אויפ'ן יודישען בית־עולם. וועגען וואס עס טיילען מיט אין טיפען צער

די פאמיליע.

Panu JÓZEFOWI MARKOWICZOWI z powodu zgonu

OJCA JEGO

wyrazy szczerego współczucia składa

S. FUCHS, Akwizycja Ogłoszeń.

3498

הנהלות הגמנסיות

של החברה ליסוד בתי ספר תיכונים עברים בלודז

מודיעים, כי בקשות הכניסה מתקבלות כדלקמן:

בלשכת הגמנסיה הראשונה לנערים, מגיסטרצקה 21

בלשכת הגמנסיה השניה לנערים, מגיסטרצקה 22

בלשכת הגמנסיה לנערות, פירמוביץ 7

בשעות העבודה.

בחינות הכניסה תחלנה ביום כ"ב טבת ש. ז. (4/1 1929).

מזל־טוב! צו דער חתונה פון מיין קוזין

ה' שלום מענדיל שרייבהאנד

מיט פרל. בילה קליינמאן

ווינש איך א הערצליכען מזל־טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען. שלום שרייבהאנד (ווארשא)

גדא טבא

לידידי מר

מרדכי גרינבערג

לאירושיו את העלמה מרת

חיה צוקערמאן

יחזקאל הורוביץ.

דאנקזאגונג.

אונזער געעהרטען חבר

משה פאזנאנסקי

דאנקען מיר פאר זיין בעמיהונג ביים אויס־מאכען אונזערע בעקרייען.

פראנציז, קאטש און ניימאן.

קאליש.

3600

מיר אונטערגעשריבענע וועבער־ארבייטער

בעטען

ענטשולדיגונג

ביי די לוין־וועבער: משה מאשקאוויטש, נחום זלאטניצקי און יעקב דוד קשעפיצקי פאר דעם שלאגען אויף מלינארסקא גאס און מיר פערזי־כערן, אז אזעלכעס וועט מעהר נישט פאסירען.

לייביש ראפעפארט,

ישראל פעלטאן.

3606

אונזער חשוב'ען פעראוואלטונגס מיטגליד ה' ברוך שלאדקאווסקי צוליב'ן טויט פון זיין געליבטער מוטער

קיילע נ. ע.

דריקט אויס דעם טיפסטען ביילייד די פערוואלטונג

פון קליינהענדלער־פעראיין, אגראדאווא 10

אלוועלטליכער צוזאמענפאהר
פון „ברית טרומפעלדאר" אין ווארשא.
גרויסע רעדע פון זשאבאטינסקי.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש) עהערנעכטען איז פאר-געקומען די ערעפנונג פון ערשטען אלוועלט-ליכען צוזאמענפאהר פון ברית-טרומפעלדאר. צום צוזאמענפאהר זענען געקומען 200 דעלעגאטען פון איבער הונדערט שטעט אין פוילען, דערונטער 56 דעלעגאטען פון אויסלאנד: דייטשלאנד, פראנקרייך, ליטע, לעטלאנד, עסטרייך, ארץ-ישראל און אז. וו. בעת דער פאראהאנג הויבט זיך אויף שטעהען אין הינטערגרונד פערשידענע גדודים פון „ברית-טרומ-פעלדאר" מיט זייערע פאהנער, עס געפינט זיך אויך דער פויליש-נאציאנאלער פאהן. דער גאנצער עולם שטעהט אויף פון די ערטער און מאכט א רייזיגע אוואציע זשאבאטינסקי'ן. דאן שפילט דער ארקעסטער די „התקוה".

די קאנפערענץ עפענט ד"ר פעלדשוה אין העב-רעאיש, עס הויבט זיך דאן אן בעגריסונגען, דער ערשטער בעגריסט ה' יואלכאן אין נאמען פון דער עקזעקוטיווע פון דער אלוועלטליכער ארגאניזאציע.

אין נאמען פון דער לעטלענדישער ארגאניזא-ציע בעגריסט אין זעהר ווארימע ווערטער ה' א. פראפעס (יודיש). ה' ארבער אין נאמען פון ארץ-ישראל-ארגאניזאציע; הערנער (דייטשלאנד); גראס (טשעכאסלאוואקיי און בולגאריען); לעווין—(פראנק-רייך), וועלכער האלט א טעמפעראמענטפולע רעדע וועגען א ציוניזם, וואס שטרעבט צו „א יודען שטאט" אהן שום קאמפראמיסען. העפטמאן אין נאמען פון צ. ק. פון דער ציוניסטישער ארגאני-זאציע אין פוילען.

דאס ווארט בעקומט דאן זשאבאטינ-סקי, וועלכער ערקלערט, אז קודם כל וויל ער אלס געקומענער יעצט פון ארץ-ישראל אפגעבען א גרוס פון די פוילישע יודען אין ארץ-ישראל. ער שטעלט זיך אפ אויף דער צייט. ווען עס איז פארגעקומען די 4-טע עליה, מען האט רעקלאם פאלעמיזירט, צי זי איז גוט אדער שלעכט, א געוויסער טייל, וואס איז דאן אוועק קיין ארץ-ישראל, איז צוריקגעקומען און געשאפען דא א גע-דריקטע שטימונג, אזא שטימונג איז געווען אין פוילען מיט צוויי יאהר צוריק, מען האט דאן גע-פרעגט. צי נויטיגט זיך פאלעסטינא בכלל אין יודען, עס האט זיך אנגעהויבען צו אנטוויקלען אנ'אינדוס-טריע, אבער מען האט געפרעגט, צי זי האט א צו-קונפט. איצט אבער — זאגט דער רעדנער — עק-זיסטירען שוין נישט אזעלכע פראגען. דער 20-יעה-ריגער יובילעאום פון תל-אביב, ווען עס וועלען אויס-געשטעלט ווערען די פערשידענע דערגרייכונגען אין ארץ ישראל, וועט זיין אנ'ענטפער, צי עס האט געדינט די קראנקהייט. וואס די „4-טע עליה" האט דורכגעמאכט. די, וואס וועלען קומען אויף דער אויסשטעלונג וועלען מיט בעוואונדערונג פרעגען, צי עס איז מעגליך אין אזא קליין לאנד אזא פראג-רעס. אבער יעדער וואונדער יעדער חלום קען פערווירקליכט ווערען, ווען ער ווערט בעגלייט מיט אנשטרענגונגען, מיט ענערגיע. און אט די האזיגע אנשטרענגונגען שטאמען פון פוילען. וואס זענען געטראגען געווארען דורך די כוואליעס פון דער 4-טער עליה. צוגלייך ווי די 3-טע עליה פון די אר-בייטער. זיי ביידע זענען געווען גוטע ברכות פאר ארץ-ישראל און דאס לאנד איז איצט גרייט פאר דער 5-טער עליה.

זשאבאטינסקי געהט דאן איבער צו די איי-גענטליכע אויפגאבען פון ברית-טרומפעלדאר אלס דערציהונגס-ארגאניזאציע פון יונגען יודישען „חלוץ".

דער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף די פער-שידענע ריכטונגען אין ציוניזם, וואס יעדע פון זיי האלט, אז נאר זי איז די איינציגע, לויט וועל-כע ארץ-ישראל דארף געבויט ווערען. דאגעגען די איבריגע נישט. אזוי, למשל, זאגט איין גרופע, אז דער עיקר איז דער קאלאניסט, די צווייטע האלט, אז דער עיקר איז דער ארבייטער, אנאנדערע ווי-דער, וואס האלט, אז דער עיקר איז א גייסטיגער צענטער. די פאזיציע דאס איז אבער נישט ריכטיג, יעדע גרופע איז וויכטיג, אלץ איז קודש, עס איז נישטא קיין מוקדם ומאוחר בתורה, מען דארף נאר שאפען ביי יודען דאס געפיהל פון חלוציזם, ווי עס האט עס פערשטאנען טרומפעלדאר, ווען ער האט געזאגט, אז דער חלוץ דארף נישט זיין קיין סאלדאט אדער ארבייטער, נאר ער דארף זיין ווי א שטיק אייזען פאר דער נאציאנאלער מאשין, וואס מען קען אויסשמידען הערפון, וואס מען וויל, ענטשפרעכענד צו דער בעדערפעניש פון אויפבוי. אין דעם וועג דארף געהן „ברית טרומפעלדאר". נישט קוקען לינקס, נישט קוקען רעכטס, נישט האבען אין זיך צוויי געטער נאר איינעם אין הארצען.

צום סוף פון רעפעראט געהט נאך זשאבאטינ-סקי איבער צו דער פראגע פון מיליטאריזם, און זאגט: מען פרעגט „וואס מאכט איהר קאליע די יודישע יוגענד? וואס איז דאס פאר פערדרעהען דעם קאפ יודישע קינדער מיט טראגען מיליטע-רישע פארמען, מיט „דרעהען זיך רעכטס" „דרעה-ען זיך לינקס" א. ד. גל. זשאבאטינסקי ענטוויקעלט דעם געדאנק וועגען דעם פעהלען פון אויסערליכע פארמען ביי יודען, יודען זענען אזעלכע זאכען מבטל, נישט אפגעבענדיג זיך קיין דין וחשבון, אז די דיס-ציפלין ביי א פאלק איז איינע פון די וויכטיגסטע פאקטארען פאר א נארמאלער ענטוויקלונג, נישט קיין קלייניגקייט איז דאס מאכען פון הונדערטער מענשען לויט דער קאמאנדע, פון איינעם אין איינער אין דער זעלבער רגע די זעלבע בעוועגונג. דאס איז דיסציפלין געהארכזאמקייט, און ווען מיר וועלען קומען הערצו, אז אין איין מאמענט וועט דאס גאנצע פאלק מאכען איין בעוועגונג, וועט עס זיין געראטעוועט... דאס איז דער זין פון ברית טרומ-פעלדאר — ליבע צו פארמען, אכטונג צו יוד און נישט יוד, צו פרוי און מאן, צו זיין א מענש מיט ברייטע מוסקולען, צו פערטיידיגען זיך, ווען מען דארף און צו זיין העפליך צו אלע. ווען מיר וועלען געהן אויף דעם וועג. א'יב איהר יוגנטליכע אז איהר יודישע טאטעס וועט דאס פערשטעהן, וועט דאס יודישע פאלק אונז דאנקבאר זיין.

זשאבאטינסקי מעלדעט נאך, אז דער פאנד „תל-חי" איז געשאפען געווארען פאר דער ספארט-בעוועגונג פון „ברית טרומפעלדאר" און ער אפע-לירט וועגען אונטערשטיצען איהם.

דער רעפעראט פון זשאבאטינסקי איז געווען א מייסטערווערק, ווי אלע מאל זיינע רעפעראטען, און ער איז פיל מאל איבערגעריסען געווארען מיט רוישענדע אוואציעס.

דער המשך פון דער קאנפערענץ קומט פאר היינט אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

גרויסע שטראפען אויף יודישע סוחרים
פאר שמוגלען סחורות פון אויסלאנד.

ווארשא, 2. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די ווארשאווער צאל-דירעקציע האט בעשטראפט צוויי ווארשאווער סוחרים פאר שמוגלען סחורות פון אויסלאנד אויף 2 יאהר תפיסה יעדען, אדער צו בעצאהלען צו א האלב מיליאן שטראף.

דער דאזיגער אורטייל פון דער צאל-דירעק-ציע האט געמאכט אנ'אונגעהויערען רושם אין דער סוחר'ישער וועלט.

א באמבע אונטער דער פוילישער פאלקס-באנק אין אלעשנא.
דער גאנצער לאקאל איז פערניכטעט.

פויטען, 2 (ספ. טעל.) עהערנעכטען האט געזאלט פארקומען די ערעפנונג פון דער פוילישער פאלקס באנק אין אלעשנא. פאר דער ערעפנונג פון דער באנק האט אויפגעריסען א דינאמיט-באמבע, וועלכע איז געווען אונטערגעלעגט ביי דער טיר פון דער באנק, דער גאנצער לאקאל און די איינ-ריכטונג איז פולשטענדיג פערניכטעט געווארען.

די פראדוקציע פון קלאנג-פילמען אין ארץ-ישראל.

ירושלים, (יט"א) אין ארץ-ישראל ווערען איצט אויסגעפיהרט א רייה קלאנג-פילמען. אנ'אויסלענדישע אונטערנעהמונג, וואס געהערט צום „פאקס-פילם-קארפאריישן" אין אמעריקע האט אינ-סצעניירט א קלאנג-פילם אין ירושלים און א צווייטען אין בית-לחם. עס זענען געמאכט געווארען אויפנאהמען פון די קריסטליכע ווייהנאכט-פייער-ליכקייטען אין די קירכען און אין די גאסען. 2

רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען אין תל-אביב.

ירושלים, 2. (יט"א טעלעגראפיש). אין תל אביב זענען פארגעקומען וואהלען צום שטאדט-ראט. דער וואהל-קאמף איז געווען זעהר א פערביטערטער עס האבען געקעמפט צווישען זיך 13 ליסטעס. די פרעקווענץ האט דערגרייכט ביז 92 פראצענט. אין רעזולטאט האבען די ארבייטער-גרופירונגען בע-קומען 5 מאנדאטען, דער צענטער — 4 מאנדאטען; די פעראייניגונג פון די פוילישע יודען — 2; הויז-בעזיצער — 2; מזרחי — 1 מאנד., קליינהענדלער — 1 מאנד. צוזאמען פופצעהן מאנדאטען. ווי בע-קאנט איז לויט א פעראדנונג פון דער אייגער-ירונג די צאהל ראטסגלידער אין תל-אביב פון 41 פערקלענערט געווארען אויף 15.

נייער שוץ-צאל-טאריף אין א"י

ירושלים, (יט"א) די ארץ-ישראל-רעגירונג האט ארויסגעגעבען א פעראדנונג, לויט וועלכער עס ווערען געהעכערט די איינפיהר-צאל אויף צע-מענט, שאקאלאד, זייף און א רייה אנדערע ארטיק-לען, וואס ווערען פראדוצירט אין ארץ-ישראל.

ווי בעקאנט איז די איינפיהרונג פון א שוץ-צאל-טאריף געווען איינער פון די פאסטולאטען, וואס זענען ארויסגערוקט געווארען דורך דער ציוני-סטישער ארגאניזאציע און דער עקספערטען-קאמי-סיע, אלס מיטעל צו שטיצען די יונגע ארץ-ישראל-דיגע אינדוסטריע.

800 קאטוילישע, פראטעסטאנטישע און יודישע גייסטליכע
אויף א מיטינג אין עמנואל-טעמפעל.

ניו-יארק, (יט"א) די ליגע פאר א צווי-שען-רעליגיעזער פריינדשאפט אין ניו-יארק האט איינגעארדנעט א פראפאגאנדע-מיטינג אין גרויסען עמנואל-טעמפעל. עס האבען זיך בעטייליגט העכער 800 קאטוילישע, פראטעסטאנטישע און יודישע גייסטליכע, פארשטעהער פון די „ריטער פון קאל-לומבוס", „בני ברית"-לאושע, ווי אויך מאסאנער-נעגערארגענס.

א רייה קריסטליכע גייסטליכע און רבנים האב-בען געהאלטען רעדעס וועגען דער מעגליכקייט און נויטווענדיגקייט פון פריינדליכע בעציהונגען צווישען די אנגעהעריגע צו פערשידענע רעליגיעס.

דער קאלאניזאציאנס-אפמאך מיט דער סאוויעטישער רעגירונג.

ניו-יארק, (יט"א) דער סעקרעטאר פון „דזשאינט" ה' יוסף היימאן, וועלכער איז איצט צוריקגעקומען פון א לענגערען בעזוך אין סאוויעט-רוסלאנד האט איבערגעגעבען דעם פארזיצער פון דער „אמעריקאנער געזעלשאפט פאר דער יודישער קאלאניזאציע אין סאוויעט-רוסלאנד" ה' דוד בראון א גענויעם בעריכט וועגען דער לאגע פון די יודישע קאלאניעס.

אין איצטיגען מאמענט געפינען זיך אונטער'ן אויפזיכט פון „אגרא דזשאינט" 214 יודישע קאלא-ניעס, וואס נעמען ארום 9 849 ווירטשאפטען אויף א שטח פון 230,012 העקטאר ערד. ה' היימאן האט מיטגעטיילט, אז די אונטערהאנדלונגען, וואס זענען געפיהרט געווארען דורך איהם און דורך ד"ר ראזען מיט דער סאוויעטישער רעגירונג וועגען דעם 10-מיליאן-דאלאר-פאנד פאר דער יודי-שער קאלאניזאציע זענען געדורך מיט ערפאלג. אין קורצען וועט וועגען דעם אפמאך פערעפענט-ליכט ווערען אנ'אפיציעלער קאמוניקאט.

ה' היימאן האט אויך מיטגעטיילט וועגען דער שווערער לאגע פון דער יודישער קליינשטע-טעלדיגער בעפעלקערונג און די יודישע מעדיצי-נישע און קרעדיט-אנשטאלטען די יודישע פראדו-ציר-קאאפעראטיווען ענטוויקלען זיך גלענצענד, זיי ליידער אבער שטארק צוליב'ן מאנגעל פון מאשי-נען און רוי-מאטעריאלען.

קאנפערענץ פון דער יודישער סטודענטען-פעדעראציע אין ענגלאנד.

לאנדאן, (יט"א) אין לידס איז אפגעהאל-טען געווארען די צעהנטע יעהרליכע קאנפערענץ פון דער יודישער סטודענטען-פעדעראציע אין ענג-לאנד, וועלכע נעהמט ארום 13 יודישע אקאדעמישע פעראיינען אויף די ענגלישע היכשולען.

די קאנפערענץ האט בעשלאסן צו שאפען א ספעציעלן „קאמיטעט פאר כאציאלער הילף", וואס וועט האבען די אויפגאבע ענגער צו פערבינ-דען די יודישע סטודענטען מיט דער יודישער גע-זעלשאפטליכער ארבייט, מיט די פערשידענע אינ-סטיטוציעס ווי די „פעראייניגטע סינאגאגען", „בני ברית"-לאושע, יונגער-קלובען, וואוילטעטיגע אר-גאניזאציעס א. א. וו.

די קאנפערענץ האט זיך אויך בעשעפטיגט מיט דער פערשטארקונג פון דער יודישער ביל-דונגס- און קולטור-טעטיגקייט צווישען די יודישע אקאדעמיקער דורך לעקציעס וועגען יודישער גע-שיכטע, ליטעראטור און טראדיציעס.

דער סעקרעטאר פון דער פעדעראציע ה' י. סטאן האט רעפערירט וועגען דער שווערער לאגע פון דער יודישער סטודענטנשאפט אין פערשידענע לענ-דער און וועגען קאמף געגען די יודען-בעגרענצו-נגען אויף די לעצטע אינטערנאציאנאלע אקאדע-מישע קאנגרעסן.

די קאנפערענץ האט בעשלאסן צו אסיג-נירען 380 פונט לטובת דעם אקאדעמישען היים ביים ירושלימער אוניווערזיטעט, און 10 פונט פאר די יודישע סטודענטען-אימיגראנטען אין פאריז. נאכ-דעם זענען אויסגעוועהלט געווארען דעלעגאטען אויף דער קאנפערענץ פון וועלטפערבאנד פון יודישע סטודענטען, וואס קומט די טעג פאר אין פאריז.

גלייכצייטיג איז אפגעהאלטען געווארען א קאנ-פערענץ פון דער ציוניסטישער סטודענטען-פעדע-ראציע אין ענגלאנד.

ענדערן די בעציהונג צו יודען.
ערקלערונג פון רומענישען אויסערן-מיניסטער.

בוקארעשט, 2. (יט"א טעלעגראפיש). דער רומענישער אויסערן-מיניסטער האט געהאלטען אין פארלאמענט א רעדע, אין וועלכער ער האט זיך צוו. אגר. אפגעשטעלט אויף די בעציהונגען צו די נא-ציאנאלע מינדערהייטען און צו די יודען.

ביז איצט, האט ער געזאגט, האט מען זיך צו די יודען בעצויגען מיט א מורא, אז זיי וועגען א געפאהר פאר דער מלוכה. די איצטיגע רעגירונג האלט נישט אז די יודען בילדען א געפאהר פאר דער מלוכה, און דעריבער וועט זי זיך צו זיי בעציהען נישט אזוי ווי די פריערדיגע רעגירונגען. זי וועט פערמיידען אלע אונגערעכטיגקייטען בנוגע די יודען, וועט איינשטעלען ארדנונג אין די בעציהונגען און וועט אויף דעם אופן הויבען דעם פרעסטיזש פון רומעניען אויך אין אויסלאנד.

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער ל. שאץ
פעטריקאווער 37, 3. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. א. וו.
אורין-אנאליז – 4 זל.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען
עמפפאנג פון 2—3 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47. tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל מאגען און געדערים-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קוואַרץ-לאמפען. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.
צוריקגעקומען.

„נייער פאלקסבלאט“

העכערונג פון באהן-טאריף.

דער באהן־טאריף ווערט שוין ווידער געהעכערט. דערווייל לאזט מען נאר ארויס פערשידענע ידיעות וועגן נייע איבערעכנונגען, וואס מע מאכט און נייע סיסטעמען, וואס מען פיהרט איין — אבער דאס אלץ איז נישט מעהר, ווי צוצוגרייטען דעם עולם צו דער נייער הוספה. ווי מען נים איבער, וועט די נייע הוספה זיין א גאר בעדייטענדע, זי וועט זיך בעציהען אזוי אויף דעם פערזאנען, ווי אויך אויף דעם סחורה־טאריף און מען רעכענט דאדורך צו פערגרעסערן די הכנסות פון די באהנען מיט 210 מיליאן זל. א יאהר.

פון די פעראינטערעסירטע קרייזען ארום דעם קאמוניקאציע־מיניסטעריום פרובט מען איינרעדען דעם עולם, אז אויך נאך דער הוספה וועלען די טאריפען אויף די פוילישע באהנען זיין נאך אלץ בי־ליגער, ווי אין מאנכע שכנישע לענדער. מען ווייזט אן, אז אין דייטשלאנד און עסטרייך איז דער באהן־טאריף נאך בעדייטענד העכער, ווי ביי אונז און דערפאר זאל אויך די נעפלאנטע הוספה פון פוי־לישען באהן־טאריף מכלומרשט זיין בערעכטיגט.

אין אמת׳ן מאכט מען דא א פאלשען חשבון, ווייל אין פערהעלטניש צו אונזער וואלוטע און אונ־זער לעבענס־מצב האבען מיר אין פוילען אפשר נאך דעם טייערסטען באהן־טאריף אין איירא פע.

קודם כל מוז מען אין אכט נעהמען, אז דער באהן־טאריף אין פוילען איז טייערער מיט א 20 ביז 30 פראצענט, ווי דיזעלבע טאריפען אין טשע־כאסלאוואקיי און פראנקרייך, יא, אין פוילען קאסט דאס פאהרען מיט די באהנען טייערער אפילו ווי אין דעם באקאנטען טוריסטען־לאנד איטאליען.

דער טאריף אויף די דייטשע באהנען איז וואס אמת, פאקטיש טייערער מיט א 20 פראצענט ווי ביי אונז, אבער וואס פאר א פערגלייך! די דייטשען צאהלען פאר א דאלאר 4.20 מארק און מיר צאהלען 9 זל. די דייטשען האבען א טייערע וואלוטע, צו וועלכער עס איז צוגעפאסט דער גאנ־צער יקרות אין לאנד, ווייל פאר א מארק אין דייטשלאנד בעקומט איהר אין דורכשניט נישט פיל מעהר ווי ביי אונז פאר א זלאטי. בשעת ביי אונז נעהמט א באהן־ארבייטער 250 ביז 400 זל. א חודש, בעקומט ער אין דייטשלאנד פונקט אזוי פיל רייכסמארק, אלזא אין ציפערן איינענטליך דאס טאפעלטע.

מיר קאנען זיך דערפאר נישט פערגלייכען מיט אונזערע שכנים, וואס האבען טייערע וואלוטעס, מיר מוזען ניכער זיך צופאסען צו די ביליגערע באהן־טאריפען פון רומעניען, טשעכאסלאוואקיי און אנ״ה.

מען מוז זיך אפגעבען רעכענשאפט, אז מיט דעם העכערען פון באהן־טאריף וועט דער סוחר זיך מוזען אויסשלאגען דיפערגרעסערטע טראנספארט־און רייזע־הוצאות אויף דער סחורה, וואס עס וועט ברענגען א יקרות פון לעבענס־מיטעל. מע־מאלט זיך נאך אין לעצטען מאמענט געראפט גוט פערטראכטען, צי איז עס אין איצטיגען ווירטשאפט־ליכען אינטערעס פון פוילען צו מאכען שריט, וואס מוזען נאך מעהר פערגרעסערען דעם יקרות אין לאנד.

ש. ג.

נאך די וואהלען אין דער ווילנער קהלה.

די וואהלען אין דער ווילנער קהלה זענען אריבער בשלום, הגם עס איז צווישען די דריי הויפט־גרופירונגען („אוניאן“, ציוניסטען מיט מזרחי סאציאליסטען מיט פועלי ציון) נישט געקומען צו קיין בעזונדערע רייבונגען בנוגע דער צאהל פון די געוועהלטע פרנסים, איז דאך דער וואהל־רעזולטאט א עלכער, אז עס איז נישט פאראן אצינד קיין פעסטע מאיאריטעט פאר דער פיהרונג אין פער־וואלטונג פון דער גרויסער יודישער קהלה אין ווילנע.

אויף א סך־הכל פון 36 מאנדאטען האט די אנטינאציאנאלע „אוניאן“ געקאנט איינפיהרען צו־ריק בלויז 18 פארשטעהער. זי האט פערלוירען נאר איין מאנדאט און דאדורך אויך די מעהרהייט, זייענ־דיג אצינד אנגעוויזען אויף דער הילף פון אן א־נדער פארטיי, כדי צו קענען פערוואלטען די קהלה. איז אבער די פראגע, וועלכע פארטיי עס וועט געהן מיט דער „אוניאן“ אויף א קאאליציע, כדי צו זיכערען א שטענדיגע און סאלידע מעהרהייט פאר דעם פיהרענדיגען פערוואלטונגס־פעריאר.

די סאציאליסטען מיט די פועלי־ציון (די אזוי־גערופענע „ווערקטעטיקע יודען“) וועלען דאס זיכער נישט טון. זייער כאראקטער און זייער צוקונפט ליגט אין דער אפאזיציע. זיי וועלען נישט לויפען ראטע־ווען די מעהרהייט, כל־זמן די ציוניסטישע מינדער־הייט איז צוויי מיט א האלב מאל גרעסער פון זיי, האבען די ציוניסטען מעהר פליכט און אחריות תלגבי דער קהלה. עס איז אבער דאסמאל זעהר נישט וואהרשיינליך, אז די ציוניסטען זאלען ווידער אפ־שליסען א פארמעלען קאאליציאנס־פאקט מיט דער פארשטעהערשאפט פון דער „אוניאן“. פערהאן דא־גע־גען א שארפע אפאזיציע ביי די ציוניסטען אליין. די רעוויזיאניסטען און די ראדיקאלע זענען פרינצי־פיעלער געגנער פון א שותפות צווישען ציוניסטען און אסימילאנטען אין דער קהלה. אבער אויך צווישען די אזוי־גערופענע ווייצמאניאנער זענען דא געגנער פון אזא קאאליציע צוליב טאקטישע טעמים. די קהלה־וואהלען האבען בעוויזען, אז דאס זעלבסט־שטענדיגע ציוניסטישע ארויסטרעטען אין וואהל־קאמף האט געפינען ביי די ציוניסטען אליין און ביי דער יודישער מאסע א פיל־שטארקערען אפקלאנג און פיל מעהר סימפאטיע ווי דאס פריהערדיגע צו־זאמענגעהן מיט דער „אוניאן“, ווייל מען דעריבער

(קארעספאנדענץ פון ווילנע צום „נייעם פאלקסבלאט“).

אפהיטען די דאזיגע שאנסען אויך פאר דער צו־קונפט, כדי נישט צו פערלירען דעם צוטרוי פון די וועהלער דורך די נייע פערבינדונגען מיט דער אסי־מילאציע.

פון דער אנדער זייט קען מען נישט לאזען די קהלה אהן א געארדענטער פארשטעהערשאפט. אויב עס וועט זיך בעווייזען, אז די איצטיגע גרופירונ־גען זענען נישט פעהיג שאפען די נויטיגע פארלאמע־טארישע מאשין, דאן מוז מען מאכען באלד נייע וואהלען אדער ברענגען אין סכנה די איינציגע אויטאנאמע יודישע קערפערשאפט דורך דער בעשטי־מונג פון א מלוכה־קאמיסאר אויפ׳ן ארט פון א געוועהלטער פארשטעהערשאפט, אזא אחריות קע־נען אויף זיך נעהמען אפילו די ראדיקאלסטע ציו־ניסטען. מען מוז דאך באלד בעשליסען דעם בודזשעט פאר׳ן גאנצען יאהר און דער בודזשעט מוז אנגענומען ווערען מיט א קוואליפיצירטער מאיארי־טעט. אויב עס וועט נישט באלד געשאפען ווערען א פערוואלטונגס־פעהיגער מאיאריטעט־בלאק, איז די קהלה אין סכנה שוין תיכף נאך דער קאנסטיטו־אירונג פון דער נייער פארשטעהערשאפט.

דעריבער רעכענט מען, אז סיי די „אוניאן“ סיי די ציוניסטען וועלען געפינען א וועג פאר צייטווייליגע קאאליציעס. עס וועט נישט געשאפען ווערען מעהר קיין שותפות אויף דעם גאנצען פעריאד, נאר צייטווייליגע אפמאכונגען אויף קורצע טערמינען. די ציוניסטען האפען דאדורך ארויסקריגען גרע־סערע קאנצעסיעס פון דער „אוניאן“ פאר א ברייטערער יודישער קולטור־פראגראם, פאר נאציאנא־לע שולען אין קורסען און פאר אינטענסיווער כאצ־פאליטישער טעטיגקייט מיט יודיש־נאציאנאלען אונ־טערשלאג. די „אוניאן“ האט נישט קיין אינטערעס אין נייע וואהלען אויס מורא פאר נייע נצחונות פון די ציוניסטען אדער סאציאליסטען. וועט זי געצוואונ־גען זיין נאכגעבען די ציוניסטישע פאדערונגען מעהר ווי אין דער פערגאנגענהייט.

דער אויסגאנג פון די קהלה־וואהלען האט אויך בעוויזען, אז די ציוניסטישע בעוועגונג איז נישט אזוי שוואך ווי מען האט זי נעהאלטען אין פערגלייך מיט דער צושפאלטענער עסטרייכישער ציו־ניסטישער ארגאניזאציע. דורך פערשידענע ריפער־רענצען און חלוקי דעות האבען די ראדיקאלע ציו־ניסטען די „התאחדות“ און ביז א געוויסען טייל אויך די רעוויזיאניסטען זיך אפגעזאגט אפיציעל פון אקטיווער מיטארבייט אין וואהל־קאמף, נאכדעם, ווי זיי האבען אפיציעל דורכגעזעצט אין ציוניסטי־שען פארטייראט דעם בעשלוס, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל דאסמאל פיהרען דעם וואהל־קאמף אונטער א ריינער ציוניסטישער פאהן און אהן וואהל־קאמפראמיסען מיט אנדערע גרופירונ־גען. דער וואהל־אויסגאנג האט איפגעווארפען די פראגע, וויפיל קהלה־מאנדאטען די ציוניסטען וואל־טען געוואונען מעהר געוואונען, ווען די ווילנער ציוניס־טישע ארגאניזאציע וואלט געפיהרט דעם וואהל־קאמף מיט דער שטויסקראפט פון אחדות און מיט צוזאמענארבייט פון אלע ציוניסטישע גרופירונגען.

דורך דעם איז ארויסגעוואקסען די בערערפע ניש נאך א באלדיגען ארבייטס־פרידען אין די ציו־ניסטישע רייהען גופא. לאזענדיג ווייטער אפען און פריי די אידעאלאגישע דיפערענצען און קאמפען און וועלט־ציוניסטישע פראבלעמען, וויל מען דער־גרייכען א שלום ווענינסטענס אין דער לאקאלער ציוניסטישער ארבייט. עס האט זיך געשאפען א שלום־קאמיטעט אונטער דער פיהרונג פון אראלף בעהם, וועלכער האט אויפגענומען די פערהאנד־לונגען מיט אלע גרופירונגען. עס איז שווער פאר־אויסצוזאגען די שאנסען פון אט די שלום־בעמי־הונגען, ווייל א חוץ די פרינציפיעלע און אידעאלא־גישע חלוקי דעות, זענען אי זיינען א׳יסגעוואקסען אויך פערזענליכע מחלוקת׳ן צווישען איינצעלנע פיה־רער. מענליך אבער, אז עס וועט זיך איינגעבען הע־נינסטענס אפצושוואכען אביסעל די שארפע פארמען פון געגענזייטיגען קאמף, וועט עס אויך זיין א גע־ווויסער ערפאלג. דאן וועט אויך דער שלום האבען מעהר אויסזיכטען. דערווייל מוז מען בעגריסען שוין דעם עהרליכען פרוב זוכען דעם וועג און די מענ־ליכקייט פון א בכבודיגען שלום פאר אלע צדדים.

(ווי״א)

ב. א. טענענבאום.

אין שפיגעל פון דער רוסישער פרעסע.

יודישע נייעס און פאסירונגען אין סאוויעט־רוסלאנד.

דער שווינדעל מיט דאלארען.

אין דער לעצטער צייט ווערען עפטערס אין דער יודיש־סאוויעטישער פרעסע פובליקירט פאקטען, ווי אזוי אמעריקאנער געלדער, וואס ווערען געשיקט דורך די לאנדסמאנשאפטען צו זייערע אלטע היי־מען, ווערען פערלוירען, אדער אין בעסטען פאל — דערגרייכען נישט זייער ציל.

די הויפט־סיבה בעשטעהט אין דעם, וואס מעהרערע לאנדסמאנשאפטען שיקען איבער זייערע געלדער צו איינעם אדער עטליכע פערטרויענס־ווערטע מענער, וועלכע זיי געדענקען נאך פון די אבאזיגע יאהרען און פערגעסען דערביי, אז אין משך פון די לעצטע פאר צעהנדליג יאהר, האבען זיך די מענער פערענדערט און דאס פערטרויען צו זיי — אוראי!

אט, למשל, ווערט דערצעהלט אין „עמעס“, אז אין שטעטעל מיכאפאל, פראסקוראווער קרייז, זענען אנגעקומען פון אמעריקע 150 דאלאר. דאס געלד האט בעקומען דער ארטיגער שוחט שמחה ראזענבלאט, וועלכער האט זיי אזוי לאנג געהאלטען, ביז זיי זענען נישט געווארען...

— מען האט זיי ביי מיר ביינאכט צוגע־גנב׳עט. — טענה׳ט דער שוחט.

האט זיך דער שטעטלדינער „קאמיטעט“, וואס איז „נעקליבען“ געווארען אין אמעריקע, גע־ווענדט צו דער מיכאלפאלער לאנדסמאנשאפט, זי זאל אנגעבען אין געריכט אויפ׳ן שוחט...

וואו דער דאזיגער געריכט וועט פארקומען, צי אין ניו־יארק, צי אין מיכאלפאל, איז נאך דערווייל אומבעקאנט.

אן עהנליכע געשיכטע האט אויך פאסירט אין נאוואגראד וואלינסק, וואוהין עס איז היינטיגע זו־מער אראפגעפאהרען נח דעם רופא׳ס זוהן, וואס האט געאלט בעגליקען דאס גאנצע שטעטעל.

ער האט צונויפגערופען די פני און זיי ערד־קלערט, אז ער האט פאר זיי 2 טויזענד דאלאר מזומן. אמת, דאס געלד איז נישט פון זיין איינגע־קעשענע, דאס האבען, זאגט ער, די נאוואגראד־וואלינסקער לאנדסלייט צונויפגעקליבען און ביז וואנען די פני פונ׳ם שטעטעל וועלען בעשליסען, וואס צו טון מיט׳ן געלד — וועט ער עס דערווייל „איינליגען“ ביי זיין טאטען נח דעם רופא.

דער אמעריקאנער „פילאנטראפ“ איז שוין לאנג אוועקגעפאהרען צוריק קיין אמעריקע, אבער די 2,000 דאלאר ליגען נאך ער היום איינגעליינטע ביי זיין טאטען, ווייל, ווי די צייטונג זאגט, האט ער בכלל קיין חשק נישט אפצוגעבען דאס געלד צו „פרעמדע“ מענשען.

פון טשארני.

אז מען דארף דעם גנב נעמט מען איהם ארונטער פון דער תליה.

מיר דערוויסען זיך אז דער געוועזענער קורס־קער גובערנאטאר, דער בעקאנטער שווארץ־מאה׳ניק מוראטאוו, לעבט זיך בשלום אין מאסקווע און ארבייט אפילו ביי דער פילם־געזעלשאפט „מעזשראב פאם“ (צווישען פעלקערליכע ארבייטער הילף).

די פילם־געזעלשאפט נוצט אויס דעם גע־וועזענעם (?) שונא ישראל ביי אזעלכע פאלען, ווען עס איז נויטיג א מומחה אין הלכות אכאלינע קייזערליכע פאראדען. אין אויפנעמען רעפרעזענטאציעס און נאך אזעלכע אמאליגע צארישע אטריבוטען, וועגען וועלכע קיינער פון די איצטיגע רעושיסארען האט נישט קיין פארשטעלונג. פאסירט איינמאל ביי דער אויפיהרונג פון דעם פילם „דער הייסער אד־לער“ אזא מין מעשה:

דער געוועזענער גובערנאטאר מוראטאוו רעד־זשיסירט א בילד, ווי אזוי א גובערנאטאר נעמט אויף א יודישע דעלעגאציע.

עס ווערען אריינגערופען אין קאבינעט דריי יודען, וואס דארפען מיט זיך פארשטעלען די דעלעגאציע, ווי צעטומעלט אבער זענען געווארען די דריי יודען, ווען זיי... געוועזענע איינוואוינער פון קורסק, פון וואנען מוראטאוו האט זיי ארויסגעטריבען האבען פאר זיך דערזעהען דעם לעבעדיגען מוראטאוו אין אלע זיינע בגדי מלכות, וואס נעמט זיי טאקע אויף, ווי דער ריכטיגער מוראטאוו...

איינער פון די יודען האט פאר שרעק גלייך געחלש׳ט און די אנדערע צוויי האבען זיך תיכף ארויסגעכאפט פונ׳ם צימער.

מען האט זיי נאכדעם קוים בערוהיגט און ווי עס איז דערקלערט, צוליב וואס מען האט אט דעם מוראטאוו׳ן „ארויסגעשלעפט פון נאפטאלין“ און אריינגעבראכט אין דער פילם־בראנזשע.

נישט אומזיסט זאגט מען טאקע, אז מען דארף דעם גנב — נעמט מען איהם ארונטער פון דער תליה.

שטעהט אין וואסער און בעט א טרונק.

דאס איז נישט קיין רעטעניש, נאר א פאקט, א טרויעריגער פאקט, וואס האט פאסירט און פאר־סירט נאך ער היום מיט דעם תפיסה־אויפזעהער קאהאן און זיין פאמיליע, וואס אין דער שטאט כאהקאוו.

שוין דריי יאהר, דערצעהלט דער „שטערן“, מאטערט מען דארט (אין דער קארקאווער תפיסה נומער 1) דעם תפיסה־אויפזעהער (א יפועהער און נישט ארעסטאנט!) קאהאן מיט זיין פאמיליע. מיט דער ראיגער ווילדער ארבייט, פערנעמען זיך די עלטסטע אויפזעהער, בערדליק, ראקאווסקי און דער קאמענדאנט קאפאנאוו.

„אונזערע ליידען“, דערצעהלט דער יוד אליין, „זענען שוין נישט איבערצוטראגען. מיר האבען מורא עפעס צו קאכען, מען זאל אונז נישט אריינ־ווארפען עפיס אין טאפ אריין. מיר האבען מורא ארויסצולאזען די קינדער, מען זאל זיי פשוט נישט דערהרג׳ענען. מיין ווייב האט מורא ארויסצוגעהן פון שטוב, — מען זאל זי נישט שלאגען. קיין אנ־דערע ווערטער הערט מען נישט, ווי „מען דארף אייך אויסראטען!“ „שיסען און הענגען איז וויניג פאר אייך!“ „ווען וועלען שוין קומען אויף אייך מאכנאווצעס“ א. אז. וו.

פרעגט זיך, פארוואס האט קאהאן געשוויגען גאנצע 3 יאהר?

א, ניין, קאהאן האט נישט געשוויגען! זאגט די צייטונג. קאהאן האט שוין דערלאנגט צעהנדליגער אנקלאגעס, וואס זענען דורכגעגאנגען צעהנדליגער אנשטאלטען, אבער קיינע פון זיי האט נישט גע־ענטפערט אויף די אנקלאגעס או קיינער פון זיי האט זיך נאך נישט איינגעשטעלט פאר קאהאנ׳ען, אפילו נישט די פארטיי־קאמערל און די ארמיניס־טראציע פון „דפאר“ (תפיסה), וואו קאהאן איז מ׳שטיינס־עיגנט, אנ׳„אויפזעהער“...

ווער ווייסט, צי זיצען נישט אין אט די אלע אנשטאלטען שוועסטערקינדער און גליד־שוועסטער־קינדער פון די קורסקער גובערנאטארס און פאליצי־מייסטערס?

ערשטע ווייבער און קינדער אין בירא בידזשאן.

אין „אקטיאבער“ איז לעצטענס פובליקירט א בריף פון איינעם אנ׳איבערוואנדערער אין בירא בידזשאן, וועלכער דערצעהלט, וואס פאר א פרייד עס האט ארומגעכאפט אין א מיטען ביינאכט די איבערוואנדערער פון בירא־בידזשאן, ווען עס זענען אנגעקומען אהין די ערשטע פיר משפחות, וואס פיר יודען פון סמאלענסקער קאלעקטיוו האבען אראפגעבראכט אויף שטענדיג און אויף אייביג.

דער אויטאבוס מיט די ווייבער און קינדער איז אנגעקומען גראד אין מיטען דער נאכט און די

(ווייטער ווער ד־טען ווייט).

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדיש׳ אפאראטען, אין: וקלעדקעס אויף פלאטפוסע קינפס־ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.

עמפפאנגט פון 5—7 אין אוונט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגע־רישע קראנקהייטען. מענער־שוואכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנד־לונג מיט קווארץ־שטראהלען.

עמפפאנג פון 8 ביז 10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

3
דאנערשטאג
כא
טבת תרפ"ט

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.35

ווי-אזוי מ'בעקומט יעצט פעסער?

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, דאס אינערן-מיניסטעריום ארויסגעגעבען א פער-ארדנונג, אז פונ'ם 1-טען יאנואר אן זאלען די שטעטישע גמינעס ארויסגעבען פעריזענליכע דאקו-מענטען די פער אנען, וועלכע וועלען עס פערלאנגען.

אין לאדז וועט דער מאגיסטראט אנהויבען ארויסגעבען פעריזענליכע דאקומענטען אין די נאע-נטסטע טעג.

פערוואלטען מיט דער אפטיילונג וועט ה' יו-זעף זאלעווסקי.

כדי צו בעקומען א פעריזענליכען דאקומענט, דארף דער פעראינטערעסירטער אויסשרייבען א קוועסטיאנאריוש, וועלכען ער בעקומט אויפן ארט; צולייגן אן'אויסצוג פונעם איינמעלדונג, א מעט-ריקע, 2 פאטאגראפיעס, וועלכע דארפען זיין אונ-טערגעשריבען דורך דעם פעראינטערעסירטען און בעשטעטיגט דורכ'ן דושאנרצע אדער דורכדעם, וועלכער פיהרט די מעלדונגען אין הויז..

די פאטאגראפיעס דארפען זיין אויף ווייס פאפיר אויף 5 צ. מ. דאס פנים אפען, אהן א הוט. פערהייראטע פרויען דארפען צושטעלען חתונה אקטען. פער אנען, וועלכע קומען נאך א דאקומענט צאהלען נאר 60 גר. מאניפולאציע-קאסטען.

ווער עס וויל פעסטשטעלען אין פעריזענליכען דאקומענט זיין בירגערשאפט, דארף זיך ווענען דעם מעלדען אין דער שטעטישער סטאראסטווע, און לויט דעם פעסטשטעלען אין דער שטעטישער סטא-ראסטווע, וועט אין פעריזענליכען דאקומענט אפנא-טירט ווערען די בירגערשאפט.

אין לאדז ווערען ליקווידירט עטליכע באנק-הייזער.

פונ'ם 1. יאנואר פערפליכטעט אין פוילען די נייע פארשריפטען וועגען דעם גרונד-קאפיטאל פון די פערשידענע אקציאנס-בענק און באנק-הייזער.

ביז איצט איז דער גרונד-קאפיטאל פאר אק-ציאנס-בענק געווען א מיליאן זל.

פונ'ם 1-טען ר. ח. דארפען די בענק, וועלכע בעזיצען צענטראלעס אין ווארשא אויסווייזען, אז זיי בעזיצען א קאפיטאל פון 2 און א האלבען מיליאן זלאטים.

אין צוזאמענהאנג מיט דער פעראָרדנונג וועלען אין דעם באנק-וועזען אין פוילען פארקומען געוויסע ענדערונגען. עס וועט ליקווידירט ווערען דער באנק פאר אויסלענדישען האנדעל אין ווארשא (מארשאלקאווסקא 142), וועלכער איז נישט געווען אומשטאנד ענטשפרעכענד צו העכערן דעם גרונד-קאפיטאל.

עס וועלען זיך צוזאמענגיסען דער באנק פאר היפאטעק-קרעדיט מיט דער באנק פון די פויל-שע אינדוסטריעלער, אונטער דער פירמע פון דער באנק פון די פוילישע אינדוסטריעלער.

די בענק, וועלכע פערמאגען א צענטראלע, אדער 6 אפטיילונגען אין גרויסע שטעט אין פוי-לען (לאדז, קראקא, לעמבערג, קאטאוויץ, ווילנע, און פוזען) וועלען דארפען אויסווייזען א קאפיטאל פון אנדערטהאלבען מיליאן זל. (ביז איצט א מיליאן).

צוליב דעם וועלען אויך אין דער פראווינץ פארקומען איניגע צוזאמענגיסונגען.

אין לעמבערג וועט די באנק מאלאפאלסקי זיך צוזאמענגיסען מיט דער אוניע-באנק.

אין די קלענערע שטעט וועט דער גרונד-קא-פיטאל פון א באנק פערבלייבען א מיליאן זל.

אין לאדז און אין ווארשא ווערען פאראויס-געזעהן ליקווידאציעס פון עטליכע באנק-הייזער, וועלכע דארפען בעזיצען א גרונד-קאפיטאל פון א האלבען מיליאן (ביז איצט 200 און 100 טויזענד זל.

דער באנקען-קאמיסאריאט ביים פינאנץ-מי-ניסטעריום וועט אין משך פון יאנואר אדורכפיהרען א רייה רעוויזיעס, כדי פעסטצושטעלען דעם גרונד-קאפיטאל פון די אונטערנעהמונגען.

די גרעסטע קרייז-קאנפערענץ פון „קרן קימת" אין פוילען.

די גרויסע אקציע לטובת דעם יודישען נאציאנאל פאנד אין לאדז מיט דער בעטייליגונג פון דער ארץ ישראל דעלעגאציע.

דעם 6-טען יאנואר ה. י. ווערט אין לאדז געעפענט א קרייז-קאנפערענץ פון אלע מורשים און טוער פון קרן-קימת אין גאנצען לאדזער ראַ-יאָן. צו בעטייליגען זיך אין דער דאזיגער קאנפע-רענץ זענען איינגעלאדען געווארען מעהר ווי 70 שטעט, אויף אזא א'פן וועט די איצטיגע לאדזער קאנפערענץ זיין די גרעסטע פון אלע ביז איצט-אפגעהאלטענע קרייז-קאנפערענצען פונ'ם יודישען נאציאנאל-פאנד אין פוילען.

צו דער לאדזער קרייז-קאנפערענץ ווערען שוין בעצייטענס געמאכט גרויסע הכנות הן מצד דעם קרן-קימת-קאמיסיע אין לאדז און הן מצד דעם צענטראל-ביורא פון קרן-קימת אין פוילען. לויט די ידיעות, וועלכע זענען ביז איצט ערהאלטען גע-ווארען דורכ'ן צענטראל-ביורא פון קרן-קימת וועלען פון אלע איינגעלאדענע שטעט קומען צו דער קאנ-פערענץ די מורשים און אויך די טיכטיגסטע אר-טיגע עסקנים פון דעם נאציאנאל-פאנד.

פון דער א"י-דעלעגאציע פון קרן-קימת וועלען זיך אין דער קאנפערענץ בעטייליגען די ה"ה: נתן ביסטריצקי, אברהם הארצפעלד, הרב דוב קוק און מאיר האזרחי.

חוץ דער אלגעמיינער קרן-קימת-קאנפערענץ וועט צו דער זעלבער צייט פארקומען אין לאדז א צוזאמענפאהר (כנוס) פון דער יוגענד-ארגאני-זאציעס, וועלכע זענען טעטיג לטובת דעם קרן-קימת, פון דער גאנצער אומגעגענד פון לאדז.

גלייכצייטיג מיט דער קרייז-קאנפערענץ וועט זיך אנהויבען אין לאדז ביי דער אקטיווער בעטיי-ליגונג פון די איבערנערמאהנטע מיטגלידער פון דער א"י-דעלעגאציע א גרויסע אקציע לטובת דעם קרן-קימת. ביי דער געלעגנהייט וועלען די מיטגלי-דער פון דער א"י-דעלעגאציע אויך ארגאניזירען די ארבייט פאר'ן קק"ל צווישען דער לאדזער שול-יוגענד און בעזונדערס אין די ארטיגע נאציאנאלע מיטעל-שולען.

די פייערליכע ערעפנונג פון דער קאנפערענץ וועט פארקומען זונטאג, דעם 6. יאנואר אין זאל פון „פילהארמאניע" ביי דער בעטייליגונג פון די מיטגלידער פון דער א"י-דעלעגאציע, וועלכע וועלען ארויסטרעטען מיט רעפעראטען וועגען דער איצטיגער לאגע אין א"י און די אקטועלע פראב-לעמען פונ'ם ציוניזם.

די אקאדעמיע, וואס ווערט איינגעארדענט זונטאג, ד. 6. ה. ח. אין פילהארמאניע-זאל לכבוד דער א"י-דעלעגאציע אין צוזאמענהאנג מיט דער ערעפנונג פון דער קרייז-קאנפערענץ פון קרן-קימת, האט ארויסגערופען א שטארקען אינטערעס אין די יודיש-נאציאנאלע קרייזען פון אונזער שטאט. די אקאדעמיע וועט פארקומען 4 א זייגער נאכמיטאג. מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די מיטגלידער פון דער א"י-דעלעגאציע: נ. ביסטריצקי, א. הארצפעלד, הרב ד. קוק און ה' אזרחי.

דער בילעטען-פערקויף צו דער אקאדעמיע האט זיך שוין אנגעהויבען אין קרן-קימת-ביורא (צעגעלניאנא 4).

געמיינט, אז זי איז אן'אלמנה, חתונה-געהאט מיט א 2-טען מאן

דער „פערשטארבענער" קומט אבער צוריק און זי וועט מוזען זיך גט'ן מיט ביידע מענער

די מלחמה האט פעראורזאכט נישט איין אומגליק און אויפגעריסען נישט איין וואונד. די וואונדען האבען ... ביס'עכוויז אנגעהויבען צו פערהיילען און די מענשען האבען זיך שוין אנגעהויבען צוצוגעוואוינען צו זייער לאגע. אבער נישט אומעטום זענען די וואונדען שוין פערהיילט. אט, האט די טעג פאסירט פאלגענדע טראגישע געשיכטע:

פאר דער מלחמה האט אין שטעטעל סילעוו הינטער פיעטריקאוו, געוואוינט דאס פארפאלק ישראל און אסתר בראנדווין. ישראל האט גע-האנדעלט מיט וואס נאר ס'האט זיך געמאכט און קיין פרנסה האט נישט געפעהלט. האט אבער אויסגעבראכען די מלחמה, און ישראל בראנדווין איז מאבילעזירט געווארען. ביי אסתר'ן איז גע-ווען תשעה באב, זי איז געבליבען איינע אליין מיט דער בלויזער האפנונג, אז די מלחמה וועט זיך שנעל ענדיגען און איהר ישראל וועט געזונ-דערהייט אהיימקומען. אסתר'ס האפנונגען זענען נישט מקוים געווארען. זי האט זיך אויסגעוויינט איהרע אויגען נאך א בריף פון ישראל'ן, אבער אומזיסט, קיין איינציג ווארט האט זי פון איהם נישט דערהאלטען. אזוי זענען אדורך 4 שווערע מלחמה יאהרען און ס'איז בעקומען די גליקליכע מינוט פון פערענדיגען דעם קריג. אסתר האט נאך אלץ געהאפט, אז א לאדע מינוט וועט זיך עפענען די טיר און אויף דער שוועל וועט זיך בעווייזען ישראל.

אזוי זענען ווידער אדורך דריי יאהר און קיין שום ידיעה, קיין שום אנצהערעניש, וויפיל בריף האט אסתר שוין געשריבען צו פערשידענע אינסטיטוציעס, וויפיל מאל שוין געמאלדען אין די צייטונגען, וויפיל האט זי געפארשט און נאכגע-פרעגט, אלץ אומזיסט, איהר ישראל איז אוועק-געקומען.

אסתר האט זיך שוין געהאלטען פאר אן'איי-ביגע וויסטע עגונה. מיטאמאל זענען אבער קיין סילעוו צו אסתר'ן געקומען צוויי געוועזענע יודי-שע זעלנער פון פיעטראקאוו און איהר איבערגע-געבען, אז ישראל בראנדווין האט מיט זיי צוזא-מען געדינט, זיי זענען געווען די גאנצע צייט אויפ'ן פראנט, אין א געוויסע שטאט אין רוסלאנד איז בראנדווין קראנק געווארען אויף טיפוס, מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו בראנדווין איז געשטארבען.

אסתר האט געהערט די געשיכטע האט זי די צוויי יודען גערופען צום רב, וואו די יודען האבען נאכאמאל בעשטעטיגט דאסזעלבע, וואס זיי האבען געזאגט אסתר'ן. אויף דעם סמך האט דער רב ארויסגעגעבען אסתר'ן א היתר און אנ-שטאט אן'עגונה איז אסתר איצט געווארען א וויסטע אלמנה.

ס'האט נישט לאנג געדויערט און מ'האט אסתר'ן אנגעשלאגען א שידוך מיט א געוויסען ה. ק. פון רודע פאביאניצקא. דאס פארפאלק איז זיך געפעלען געווארען, און מ'האט געשטעלט א חופה און דאס פארל האט זיך אריבערגעצויגען קיין סוסין.

מילא א גאנץ נארמאלע זאך, מאכט זיך אבער דערפון אן'אומגעהויערע פלאנטער, וואס וועט איצט האבען די קאנסעקווענצען.

מיט צוויי וואכען צוריק האבען די סילעווער יודען בעמערקט ווי ס'דרעהט זיך עפיס ארום א „דייטשעל" און זוכט אימיצען. די יודען זענען צוגעגאנגען צו איהם נעהנטער, דערלאנגט איהם שלום עליכם און פלוצלינג האט איינער פון די סילעווער יודען שיער ניט גע'חלש'ט פאר שרעק.

— דאס איז דאך ישראל בראנדווין, האט ער געשריגען, וואו קומסטו דא אהער, ס'איז דאך א סברא, אז דו ביזט געשטארבען.

ישראל האט דערצעהלט, אז אמת ער איז געווען אויפ'ן פראנט, דאן איז ער פערוואונדעט געווארען און מ'האט איהם אפגעשיקט אין די ווייטע רוסישע גובערניעס. נאך דעם פערענדיגען די מלחמה איז ער אוועק קיין סיביר און פון דארט נישט געקענט צוריקקומען. ערשט איצט האט זיך איהם דאס איינגעגעבען און ער איז געקומען צו זיין פרוי.

ישראל האט אבער געמוזט אויסהערען די טרויעריגע בשורה, אז זיין פרוי האט געוואוסט, אז ער איז געשטארבען, האט נאכאמאל חתונה געהאט און וואוינט אין סוסין.

ישראל איז גלייך אוועקגעפאהרען קיין סוסין און מ'קאן זיך פארשטעלען די סצענע ווען ישראל האט זיך געטראפען מיט אסתר'ן.

עהערנעכטען איז אסתר מיט איהר 2 מע-נער געקומען אין לאדזשער ראבינאט. דער ראבינאט האט זיך בעשעפטיגט מיט דעם ענין און ווי ס'זעהט אויס וועט אסתר מוזען זיך גט'ן מיט ביידע מענער.

די געשיכטע האט אין סוסין געמאכט א געוואלדיגען רושם.

דער ראט פון דער לאדזער דאקטוירים-קאמער.

(ב) אין ראט פון דער לאדזער דאקטוירים-קאמער זענען אריין פאלגענדע דאקטוירים: אוינענבאך אלפרעד, ראבולעוויטש מיכאל, דרעשער אלפרעד, אייכלער וויטאלד, פרענקעל בר. פראם בנימין, קלאזענבערג פאביאן, קניכאוויעצקי בר. קרישעק הענריק, קאשוטסקי בר., לירמאנאוו-סקי קאנסטאנטי, מאטשעווסקי מאקס, מארגאליס אלעקסאנדער, מאזשינסקי יוזעף, מיכאן באלעס-לאוו, מיטעלשטאט ערווארד, פערלים איגנאצי, פרעכ-נער זדיסלאוו, רעכניאווסקי סטעפאן, סקוסעוויטש פעליקס, כבאזשינסקי ארטור, שטערלינג סעווערין, שיפמאן לעאן, שיקער לעאן, טענענבוים אראם, סאכטערמאן אראלף, טאמאשעווסקי אנטאני, וואַ-טשעק איגנאצי, וואלפסאן משה.

ער האט געמאכט א כוס'ע.

געמאכט אן'אוואנטורע, און פערביסען מיט צוויי פינגער.

(2) אויף פיעטריקאווער-גאס נעבען נומער 165 איז נעכטען אויסגעבראכען א געשלעג צווי-שען דעם 20-יעהריגען סטאניסלאוו שטשעטינסקי (שיראקאווסקא 33) און אן'אונבעקאנטען שכור, וועלכער איז אויף שטשעטינסקין אנגעפאלען.

די פאלגען פון דעם געשלעג זענען געווען פאטאלע און נאר אונמענשליכע. דער אונבעקאנ-טער האט אין א געוויסען מאמענט אריינגעכאפט שטשעטינסקיס צוויי פינגער פון דער רעכטער האנד אין מויל און זיי איהם אפגעביסען.

שטשעטינסקי איז געפאלען אין חלשות.

ביז עס איז אנגעקומען פאגאטאוויע און פאליציי איז דער אנפאלער נעלם געווארען.

פאליציי זוכט איהם.

צו 15 יאהר פערמ'אוסט דאס לעבען.

(ע) נעכטען איז אויף וואלסקא 43 בעגאנ-גען זעלבסטמארד דער 15-יעהריגער אלעקסאנדער טארנאווסקי.

די פאגאטאוויע האט דעם יוגענטליכען זעלבסטמערדער אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו ער קעמפט מיט'ן טויט.

שיכורים-אנפאלער.

(ב) אויף האלערס פלאץ זענען אונבעקאנטע שיכורים אנגעפאלען אויף די אהיים-געהענדע אנא און יוזעף שייער (בענעדיקטא 44) און זיי אזוי צושלאגען, אז מען האט געמוזט ארויסרופען פא-גאטאוויע.

היינט — פארלעזונג פון וול. זשאבאטינסקי.

דער פיהרער פון די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען וולאדימיר זשאבאטינסקי, וועלכער האט זיך לעצ-טענס בעזעצט אין א"י און רעדאגירט דארט דעם „דואר היום", איז איצט ארויסגעפאהרען קיין איי-ראפא, וואו ער האט זיך ערשט בעטייליגט אינ'ם וועלט-צוזאמענפאהר פון די רעוויזיאניסטען אין ווין און איז אויך געקומען צום צוזאמענפאהר פון „ברית טרומפעלדאר" קיין ווארשא.

ביי דער געלעגענהייט פונ'ם בעזוך אין פוי-לען וועט ה' זשאבאטינסקי אין לאדז האלטען א פארלעזונג א. ד. ט. „וואס איך זעה אין פאלעס-טינא". זשאבאטינסקי איז, ווי בעקאנט, א גלענ-צענדער רעדנער. זיין היינטיגע פארלעזונג אין פילהארמאניע וועט ארויסרופען א גרויסען אינ-טערעס.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וענערישע קראנקהייטען

... ליכט און ... רענטגען-שטראהלען ...

קווארץ-לאמפע, עלעקטרא-טעראפיע.

נאכמיטאג פון 6 ביז 9 אין אווענד.

צי אונטערליגען פאבריקס-בנינים

די פארשריפטען פון דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ?

ביים איצטיגען אלגעמיינעם מאנגעל אין אומזיסט קאפיטאלען זענען פערהאן פיל אייגענטימער, וועלכע זענען נישט ביכולת אליין צו פיהרען קיין אונטערנעהמונגען און מוזען דעריבער זייערע געביידעס טיילווייז אדער אינגאנצען פערבונדען.

אזוי-ווי, לויט אן׳איבעראל אנגענומענער מיינונג אונטערליגען נישט אזעלכע בנינים די פארשריפטען פון דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ, נעהמען די בעלי-בתים פאר די פערדינגענע אביעקטען לענגנדארע סומען, און פאדערן יעדעס מאל פון זייערע לאקאטארען אלץ העכערע הוספות. איז טאקע די לאגע פון אזעלכע לאקאטארען אן׳אויסערגעוועהנליך שווערע.

קודם כל פערטייערן די בעדייטענדע סומען לאקאל-צינז די קאסטען פון דער פראדוקציע און בעשווערען אזוי ארום נאכמעהר די קאנקורענץ-פעהיגקייט פון דער אונטערנעהמונג.

אמערגסטען איז אבער, וואס די לאקאטארען פון אזעלכע לאקאלען וויסען קיינמאל נישט, וואס פאר א בעדינגונגען דער בעל-הבית וועט זיי שטעלען ביים שליסען דעם נאהענטסטען קאנטראקט און צו וועלען איבערהויפט זייערע אונטערנעהמונגען נישט נאך דארפען צו ליקווידירען.

ביי אזעלכע נישט-זיכערע אומשטענדען קאן וועגען א געשעפטליכער סטאביליזאציע, אדער, בכלל, וועגען א נארמאלער טעטיגקייט גאר קיין רייד נישט זיין.

אין דער ווירקליכקייט איז די רעכטליכע סיטואציע פון דער דערמאנטער קאטעגאריע לאקאטארען נאך נישט אינגאנצען אזוי קריטיש.

זייער גאנצע אומרוהיגקייט נעמט זיך פשוט פון אן׳איינפאכער מיספערשטענדניש אדער פאלשער אינטערפרעטאציע פון פערפליכטענדען דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ.

זעלבסטפערשטענדליך, אז אין בעטראכט קומט דא נור פונקט 1, טייל 2, א ט. 2 פון ציטירטען דעקרעט, וועלכער שליסט אויס, אנהויבענדיג פון 1 יאנואר 1926 די פאכטער פון גאנצע פאבריקס-בנינים, אלץ איינס, צי אהן אדער מיט נעדונגענער איינריכטונג און בעטריב. דעסגלייכען קאנען אויך נישט געניסען פון די הנחות פון דערמאנטען דעקרעט די לאקאטארען, וועלכע פערנעהמען אין אזעלכע בנינים בלויז איינעם, אדער אייניגע זאלען און פיהרען אין זיי אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען מיט מעכאנישע קראפט, בעניצענדיג זיך דערביי מיט׳ן בעל-הבית׳ס טרייב-אינסטאלאציע.

דאגעגען אונטערליגען אבער יא אלע פאר שריפטען פון לאקאטארען שוץ-דעקרעט אזעלכע לאקאלען, וועלכע זענען פערדונגען געווארען אהן אינוועטאר אדער אפילו מיט איינריכטונג, נאר אהן בעל בית טרייב-אינסטאלאציע.

מיט איין ווארט, בכדי אויף א לאקאל זאל זיך נישט אויסשפרייטען די ווירקונג פון דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ, איז נאך ווייניג, וואס ער געפונט זיך אין א פאבריק-בנין, נאר ער מוז נאך זיין פערדונגען אויף אן׳אינדוסטריעלע אונטערנעהמונג און די זעלבע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונג מוז דוקא ווערען בעוואויגען מיט מעכאנישער קראפט און דערצו מוז די אינסטאלאציע פון דער דאזיגער קראפט אונבעדינגט געהערען צום בעל-הבית פון פאבריקס לאקאל.

אויפ׳ן סמך פון דעם אויסגערעכענטען קאן מען, צלזא, דרינגען, אז לאקאלען און פאבריקס-בנינים, וועלכע זענען פערנומען דורך פריוואט וואוינונגען, לאגערן, ביוראס, האנדעלס, אין אלערט אנדערע, א חוץ אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען, אונטערליגען אין אן׳אונבעגרעניצטער מאס אלע פארגעזעהענע אין דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ-געזעץ-סאנקציעס.

לאקאלען אין פאבריק-בנינים, וועלכע זענען פערדונגען אויף אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען קוים ווערען זיי נישט בעוואויגען מיט מעכאנישע טרייב-כחות, פאלען זיי אויך ארונטער אלע כללים פון דעקרעט וועגען לאקאטארען שוץ.

דעסגלייכען אונטערליגען די פארשריפטען פון דעקרעט לאקאלען און פאבריק-בנינים, אין וועלכע ס׳ווערען אפילו געפיהרט אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען — געטריבען מיט מעכאנישער קראפט, אדער די טרייב אינסטאלאציע איז נישט דעם בעל-הבית, נאר דעם לאקאטארס אייגענטום.

י. אינפעלד.

א טראפעז אין ים אומגליקען.

א סטאטיסטיק פון פאנאטאוויע פאר׳ן פערגאנגענעם יאהר.

(2) צווישען אלע בילאנסען פונ׳ם פערגאנגענעם יאהר איז ספעציעל אינטערעסאנט דער שרויעריגער בילאנס פון די אומגליקס-פאלען, וועלבסטמארדען, מארדען, אנפאלען, רציחות, — אלע ספעציפישע ווערטאטען פון דער גרויסער שטאט פאלגען פון נויט, הונגער און ארבייטסלאזיגקייט, וועלכע עס האט פערנאטירט די שטעטישע פאנאטאוויע.

פאנאטאוויע איז ארויסגערופען געווארען אין משך פונ׳ם 1928 יאהר אין 6678 פאלען, און אויף דער סטאנציע פון דער פאנאטאוויע האבען זיך אליין געמעלדען 1010 פערזאן.

די קארעטקע איז ארויסגעפאהרען אין שטאט 5678 מאל, דערביי 1298 מאל מיט בערייטענדע פערשפעטיגונגען. דאס בעוויזט, אז די שטעטישע פאנאטאוויע האט נישט קיין גענוגענדע צאהל כיט דישורירענדע דאקטוירים, און ווען מען האט ארויסגערופען די פאנאטאוויע צו איין פאל האט מען געדארפט ווארטען ביז דער דאקטאר האט זיך בעפרייט פון א צווייטען. לויט די מינים זענען געווען פאלגענדע פארפאלען:

פלוצים פערשוואכט געווארען — 2079 פאלען, פערסמ׳ט מיט יאד, דערשטיקט — 443 פאלען, געבוירטען און מפלות — 450, משוגעה — 42, סימולאציע — 11, טויט-פאלען — 144. אנפאלען וואונדע — 2147, איבערגעפאהרען — 443, מעסער-שטעכער — 243, זעלבסטמארד-פרובען — 335. אפגעבריהט — 62, פערסמ׳ט מיט אלקאהאל — 75, ערשעפונג פון הונגער און אנד. — 2822.

א באנדיטען-אנפאל אויף א פאלווארק

(—) נעכטען אינדערפריה זענען אויפ׳ן גוט „סלאוויק“, אונטער אלעקסאנדער, אנגעפאלען צוויי פערמאסקירטע באנדיטען און דראהענדיג דער אינהאבער פונ׳ם גוט פר. לעבעלט און איהרע צוויי שוועסטערן, וועלכע געפונען זיך אין גוט צו נאכט, מיט רעוואלווערן געפאדערט געלד.

די איבערגעשראקענע פרויען האבען אנגעוויזען, וואו דאס געלד ליגט. דערווייל האט די דינערשאפט אין פאלווארק בעמערקט, אז ביי דער בעל-הבית׳טע טוט זיך עפעס; זיי האבען זיך בעהאפט אין אריין צו הילף. די באנדיטען האבען געדראהט מיט׳ן נעוועהר. די ארבייטער האבען נישט קוק... הערדיג, זיך געלאזט אויף די באנדיטען. די אנפאלער האבען אויסגעשאסען. זיי האבען אבער, צום גליק, קיינעם נישט געטראפען, און זענען אפגעטרעטען אין א צווייט צימער, וואו זיי האבען זיך פערבאריקאדירט. די ארבייטער האבען בעלאגערט דאס צימער.

אין א קורצער צייט ארום האט זיך די ארבייטער איינגענעבען אויסצוברעכען די טיר אין דעם צימער, וואו די באנדיטען האבען זיך בעהאלטען. די באנדיטען זענען שוין דארטען נישט געווען. מען האט זיך זיי געלאזט זוכען, אבער קיינעם נישט געפונען.

וועגען דעם געשעהעניש האט מען באלד מיטגעטיילט דעם וואך-פאליציאנט. אינדערפריה איז קיין אלעקסאנדער פון לאדז ארויסגעפאהרען די אויספארשונגס-מאכט מיט׳ן אינספעקטאר נאסעק.

די אויספארשונג רוערט.

אין אנגעקומען די פאנאטאוויע.

ציפראנסקי איז ארעסטירט.

דער נייער מורה-הוראה

אין שייבלערס ראיאן.

די יודישע געמיינדע-פערוואלטונג האט אין שייבלער׳ס ראיאן בעשטימט אלס אפיציעלען מורה-הוראה הרב ה׳ עוזיאל וועליג ראזענשטיין, קילינסקי נאם 120, וועלכער וועט דארט ערלעדיגען אלע רעליגיעזע אנגעלעגענהייטען, ווי: שאלות, דין-תורות, פידיונות א. ד. גל.

פרעזידיום

פון קאנפעקציאנערען-פעראיין.

אויף דער ערשטער קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דער נייער פערוואלטונג איז געוועהלט געווארען א פרעזידיום:

פרעזעס — ה׳ מ. פיטעל; וויצע-פרעזעסען — ש. מאסקע און ק. קאופמאן; סעקרעטאר — י. וואקסענבערג און קאסיר — י. היינסדארף.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

מיט׳ן אנטייל פון די בעקאנטע ליבלינגס-ארטיסטען בארימאווא, ראבינאוויטש און די בעקאנטע פרימאדאנא נאדיא קארעני

פרייטאג, דעם 4-טען, 9 א זייגער אווענד צום 4-טען מאל די זעהר אויסגעצייכענטע פיעסע
מיט 15 נומערן געזאנג
אויף דער שוועל פון גליק
אין 3 אקטען מיט שעהנע געזאנג און טענץ פון זילבערג.
נייע שעהנע טענץ איינגעשטודירט פון טענצער מיעטשיסלאוו קורקאווסקי.

שבת און זונטאג ווערט נישט געשפילט.

מאנטאג, ד. 7-טען, 9 אווענד גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.
„די פערשעהמטע כלה“
אין 4 אקטען מיט 20 נומערן געזאנג און טענץ פון סיגעל.

דינסטאג, ד. 8-טען, 9 אוו. צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 צום 23-טען מאל
„די חלומות פון ליבע“
אפערעטע אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ פון ליליען.
די פיעסען זענען רעזשיסירט פון ל. ראבינאוויטש.

ס׳נעמט אנטייל (לויט א. ב. פ ר ו י ע ן: בעזמאן, בארימאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מ ע נ ע ר: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאסקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.

אנאנס! אין פארבערייטונג „דער גאלדענער סאלדאט“, „צוריק צו מיין פאלק“ און „די מלחמה פאר גאט“

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), מ. מילער (פיעטריקאווער 46), ה. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15), פערלמאן (ציגעל-גאס 64), ה. ניע יאראסקי (אלעקסאנדריאווסקא 37) און פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10).

צוויי יונגען — איין מויד,

אדער א בלוטיגער סילוועסטער אונטער לאדז.

(וו) אין דארף פאטאושין האט איינער פון די רייכע ווירטסלייט איינגעארדענט א סילוועסטער-פעסט און איינגעלאדען צו זיך די דארפס-יוגענד. אויף דעם באל זענען אויך געקומען דער 22-יעהריגער יוזעף ציפראנסקי און דער 23-יעהריגער פעליקס פשיביליאק. די צוויי יונגעלייט זענען געווען נישט גלייכגילטיג צו דעם בעל-הבית טאכטער.

אין א געוויסען מאמענט, ווען די מוזיק האט געשפילט, זענען ביידע יונגעלייט גלייכצייטיג צוגעגאנגען צום מיידעל זי איינלאדען טאנצען. זי האט אויסגעוועהלט פשיביליאק׳ן. נאכ׳ן טאנץ האט ציפראנסקי ארויסגערופען פשיביליאק׳ן און דרויסען און דארטען איהם דערשאסען.

פשיביליאק איז געשטארבען נאך איידער עס

אויסשטעלונג פון עקספארטירטע סחורות.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט אין די אינדוסטריעלע ספערען בעהאנדעלט דער פראיעקט וועגען איינארדנען אין לאדז א בעשטענדיגע אויסשטעלונג פון עקספארטירטע טעקסטיל-סחורות.

פון פאלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די נאהנטסטע פארלעזונגען פון דער פאלקס אוניווערזיטעט קומען פאר שבת, דעם 5. ה. ח.: א) 5 נאכמיטאג ד״ר פרענקעל — 8-טע פארלעזונג פון ציקל: „די נייע העבראישע דיכטונג“; ב) 7.30 אווענד אין „בני-ציון“ אויף רזגאווסקא-גאס — רעפעראט פון ה׳ מ. קארא; ג) 8 אווענד — פארלעזונג פון מאג. שטרויך אין צענטר. יוד. האנדווערקער-פערבאנד פון ציקל „געשיכטע פון ציוניזם“. —

Dr. med. H. Lubicz
צענעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער געשלעכט קראנקהייטען. היי זנג טיש קווארץ-לאמפע (הער-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

Dr. Z. Rakowski
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 37-61

ריזיגע פאבריקס-שרפה אין לאדז.

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

טער און דער ערשטער שטאק, וואו ס׳האבען זיך געפונען באנד-מאשינען.

ארום האלב דריי א זייגער האבען זיך אנגעהויבען איינצוברעכען די פארלאגעס פון די ברענענדע זאלען און איין שטאק איז געפאלען אויפ׳ן צווייטען. אפגעראטעוועט איז געווארען דאס ביורא און דער לאגער פון פערטיגע סחורות.

אויפ׳ן ארט פון דער שרפה איז אנגעקומען פראקוראר שמיט, קאמענדאנט ניערושעלסקי, סעקרעטאר פון וואיעוואדע און אנדערע העכערע פאליציי-בעאמטע, וועלכע ראטס. ביאלער האט געגעבען ערקלערונגען וועגען דעם ברענענדען בנין, וואס געהערט צו די עלטסטע פאבריקען ביי אונז אין שטאט.

די ארדנונג ארום דער שרפה איז מוסטערהאפט געהאלטען געווארען דורך גרעסערע פאליציי-אפטיילונגען.

ווען מיר שליסען דעם נומער איז די שרפה שוין לאקאליזירט געווארען, דאס פייער איז אבער נאך נישט אינגאנצען פערלאשען. דער שאדען איז זעהר בעדייטענד.

די פאבריק האט נעכטען געארבייט ביז 10 אין אווענד.

ציהונג פון דער דאלארובקע.

8000 דאלאר נומער 69900.
3000 דאלאר נומער 359482
1000 דאלאר אויף נומער 818917 582995
500 דאלאר אויף די נומערן 301470 386045 636 997114 87054 555826 964161 513069 424278 275278.
100 דאלאר אויף די נומערן 447507
754278 619376 634412 309636 881277
49790 749516 885776 784400 821494
262973 960166 581135 534813 383406
983128 746787 167486 236157 960874
99684 216165 379542 421383 472761
610861 442128 738530 625089 612307
29478 575430 544892 299993 795902
285115 849151 936116 285115 849151
606780 936116.

מעלדונג.

אכטונג, שערער-ארבייטער!

שבת, דעם 5 יאנואר, 7 אווענד, קומט פאר אין לאקאל פון דער קר.-קאמיסיע נארוטאוויטש 50 א גרויסע פערזאמלונג פון אלע יודישע, פוילישע און דייטשע שערער-ארבייטער וועגען בעוואונדערס וויכטיגע פראגען.

די פערוואלטונג פון טעקסטיל-פעראיין אפטיילונג 7 „נייע“.

איז דער מלוכה פונ'ם אייביגען אייז.

נייע פרטים וועגען דער גרויסער איטאַליאַ־טראַגעדיע.

אין רייסשען פּאַרלאַג פון דער „אוניווערזום־ביכער“ איז נאָר־וואָס ערשינען אַ בוך אונטערן נאָמען: „ניין מענער אויפ'ן אייז“. דאָרטען געפינען מיר אַ גענויעם באַריכט פון דער נאָבילע־עקספּעדיציע. דער מחבר פון בוך אָטאָ קאַן, האָט גע־האַט ביי זיך דעם גאַנצען אויטענטישען מאַטעריאַל פון דער וועלט־בעריהמטער נאָבילע־עקספּעדיציע, און מיר געבען דאָ איבער עטליכע זעהר אינטע־רעסאַנטע פרטים, וועלכע זענען נאָך נישט בעקאַנט אין דער עפענטליכקייט.

זעכצעהן מענשען האָבען זיך געפינען אויף דער „איטאַליאַ“. אין דער צייט פון דער קאַטאַס־טראָפע האָבען זיי זיך צוטיילט אין צוויי גרופּען: צעהן מאַן זענען געווען אין די באַלאָן־קוישען און זעקס — אינ'ם באַלאָן־שאַל. דאָס אָבּרייסען זיך פון די באַלאָן־קוישען האָט געבראַכט איינעם דעם טויט. דאָס איז געווען דער איטאַליענישער מאָטאָר־פיהרער פּאָמעלא. זיין חבר ביאַרזשי האָט איהם געפונען ליגען אַ טויטען אונטער אַ ריזיגע שטיק אייז מען האָט איהם געשטעלט עטליכע פראַגען. ער האָט גאָרנישט געענטפערט. זיין מוח איז געווען גע־פּלאַצט. ער איז געווען טויט. נאָבילע איז געלעגען מיט אַ צובראָכענער האַנט און פוס. צעטשיאָני, דער ציוויל־טעכניקער, האָט אויך געהאַט צובראָ־כענע פיס. מאַלמגרען, דער שוועדישער פּראָפעסאָר, איז געלעגען, מיט שווערע וואונדען אויפ'ן גאַנצען לינקען טייל פון קערפּער. די איבעריגע אַנטיילנעה־מער פון דער עקספּעדיציע זענען געבליבען גאַנץ און געזונד. מאַריאַנאָ, צאַפּי און וויליערי, דער ראַ־דיאָ־טעלעגראַפיסט ביאַרזשי, דער טשעכאָסלאָוואַ־קישער געלעהרטער בעהונעק און דער ציוויל־אינזשעניר טראָיאַני.

דער טויטער קערפּער פון פּאָמעלא איז אין משך פון זעהר אַ קורצער צייט פערוואַנדעלט גע־וואָרען אין אַ שטיק אייז. דעם קערפּער איז שוין אוממעגליך געווען צו דערקענען. ער איז פעראייזינט געוואָרען מיט דער גאַנצער אייזוועלט אַרום.

אין ערשטען אויגענבליק האָבען די איבער־געבליבענע געפיהלט אַ גרויסע פרייד. דער פאַקט, אַז זיי זענען אַרויס גאַנץ פון דער שרעקליכער קאַ־טאַסטראָפע, האָט זיי געגעבען אַ געפיהל פון גרויס גליק. מיט אַלע זייערע אברים האָבען זיי געפיהלט, אַז זיי לעבען. וואָס וועט שפּעטער זיין — וועגען דעם האָבען זיי נישט געקאָנט און נישט געוואָלט טראַכטען.

* * *

עס איז געקומען די ערשטע ווייסע נאַכט. איי־נער איז אויף און היט, די איבעריגע שלאָפען. די קעלט נאָגט זיי. די ילים פון דער נאַכט־זון קוקט אויסבּרהמנוּתדיג אַראָפּ. אָבער זיי שלאָפען רוהיג. ווייל עס לעבט אין זיי אַ שטאַרקע האָפנונג. אַבּי־סעל וואַרעם עסען, די ראַדיאָ־סטאַציע און דער געצעלט — האָט זיי בערוהיגט. נאָבילעס גרופּע גלויבט פעסט, אַז זי וועט געראַטעוועט ווערען.

עס געהען פערביי שעה'ן, טעג, וואָכען. מען שיקט אַרויס אין דער וועלט אַריין דריי בוכשטאַ־בען: „ס.אָ.ס.“ („ראַטעוועט!“). דאָס אַרויסשיקען די דאָזיגע דריי אותיות דויערט סך־הכל אַ פער־טעל סעקונדע. דער ראַדיאָ־טעלעגראַפיסט ביאַרזשי האַלט אין איין אַרויסשיקען דעם רעטונגס־רוף. דער ראַדיאָ־אַפּאַראַט איז אין אָרדנונג. כען וואַרט אויף אַן ענטפער. פאַרוואָס ענטפערט מען נישט? דער ראַדיאָ־טעלעגראַפיסט איז פערצווייפעלט. ער ענט־דעקט נישט אינ'ם אַפּאַראַט קיין שום פעהלערס. די סטאַנציעס זענען אין אָרדנונג. טאָ פאַרוואָס קומט נישט אָן קיין ענטפער? דער ראַדיאָ־אַפּאַראַט זינגט: „ס.אָ.ס.“, אָבער קיינער נעהמט נישט אויף דעם הילפס־רוף. טויזענדער ראַדיאָ־סטאַנציעס זענען דאָ אויף דער וועלט. אָבער קיין איינע הערט נישט דאָס געשריי, וואָס געהט אַרויס פון דער אייז־הימעל

אַזוי איז געווען דער גורל פון די געראַטעוועטע געטריבען צווישען האָפנונג און פערצווייפלונג, אָפּ־גענאַרט דורך ראַדיאָ, ווייט פון דער וועלט, זענען זיי געלעגען אין זייער געצעלט, זיך געוואַרימט ביים פייער און פערריכט זייערע קליידער. דאָן האָט זיך געשטעלט די פראַגע: ווער איז שולדיג? נאָך אַלעמען זיי אַלע פעראייניגט און קיין שום אינערליכע מחלו־קת שטערט זיי נישט די רוה. מענשען בויען אַ נעסט אויף דעם אייז, רעדען, קאָכען און שלאָפען. זיי זאָרגען פאַר'ן לעבען, האָפען געראַ־טעוועט צו ווערען און האָבען מורא פאַר'ן טויט. דאָס האַלט זיי צוזאַמען. די אָפיצירען טראָגען יעצט זייערע אָפיצירען־קליידער. גענעראַל נאָבילע ווייזט זיך דאָ אַרויס אַלס קליינער הילפסלאָזער מענש, אויפ'ן אייז האָט זיך אויסגעלאָזט זיין קראַפט אַר־רויסצוגעבען בעפעהלען. אַ גענעראַל צו זיין איז גוט אין דער היים, אין דער קאַזאַרמע, אינ'ם סאַלאָן, אָבער דאָ, אויפ'ן אייז, צווישען לעבען און טויט, האָט דאָס אַלץ קיין שום בעדייטונג נישט. דאָ איז וויכטיג צו פערמאָגען אַ שטאַרקע וועלישע קראַפט, אַ גרויסען פערשטאַנד און פיל ווייסען.

עס פאַלען אַוועק די גרעניצען. איינער זאָגט אַ וואָרט, אַז די צוגרייטונג צו דער רייזע איז גע־ווען נישט גענוגענד — דער גענעראַל הערט קוים, אַנ'אַנדערער דערצעהלט, עפּעס וועגען בענאַנגענע פעהלערס — דער גענעראַל שווייגט, מאַלמגרען. ־ערצעהלט וועגען אַמונדסענס פליה. מאַלמגרען איז אַ פאָרשער, ער האָט אַ טבע אויסצופאָרשען די סיבות פון די ערשיינונגען. ער איז דער איינציגער קענער פון דער אייזוועלט. מאַלמגרען שטעלט דער ערשטער די פראַגע וועגן פעראַנטוואָרטליכקייט.

איינמאָל ווען אַלע זענען געזעסן אין געצעלט און גערערט, האָט פלוצלונג ביאַרזשי זיי איבערגע־ריסען מיט די ווערטער: „רוים, סאַן־פּאַאולאָ“. יאָ. ביאַרזשי איז נישט משוגע געוואָרען, ער הערט ווער־טער, וועלכע שטאַמען פון רוים. ער הערט אַ קאָנ־צערט, די לעצטע ידיעות. ביאַרזשי הערט, אַז די וועלט וואַרט אויף זיי. ביאַרזשי לאַכט!... ביז'ן דאָזיגען מאָמענט האָט קיינער פון זיי נישט געלאַכט, אָבער איצט לאַכען אַלע. אַזוי געהט פערביי די נאַכט. קיינער ווערט נישט מיד.

צוביסלעכווייז קומען ווידער אָן ידיעות פון רוים. צו די ניין מענשען קומט־צו אַ צעהנטער, וועלכער געפינט זיך טויזענדער, טויזענדער קילאָמעטער פון דאַנען. אָבער זיין שטים ווערט געהערט. די האָפנונג בעלעבט ווידער די ניין מענשען.

דאָס אייז טרייבט ווייטער. אויב מען וועט צו־קומען צום ים־צו — איז נישטאָ קיין שום האָפ־נונג. מיט יעדען טאָג ווערט שוואַכער די האָפנונג אָנגעראַטעוועט צו ווערען, אָבער דאָך רעדט מען נאָר וועגען דעם. אין דריי שפּראַכען: איטאַליעניש, רייטש און פראַנצויזיש, חזרט מען שטענדיג איי־בער דאָס וואָרט „רעטונג“. מאַלמגרען שלאָגט־פאָר, אַז אַן עקספּעדיציע פון צוויי־דריי מענשען זאָל געהן צו־פוס ביז קאַפּ־נאָרד, און פון דאָרט אָרגאַניזירען הילף. מען רעכענט אויס, אַז די דאָזיגע רייזע וועט דויערן אַכצעהן טעג. עס ווערט געפיהרט אַ שטאַר־קע ריסקירעדיגע וועגען דעם. אַלע רייסען זיך צו דער רייזע. סוף־כל־סוף ווערט בעשלאָסען, אַז עס וועלען אַוועקגעהן מאַלמגרען, צאַפּי און מאַריאַנאָ.

זיי הויבען אָן זייער מאַרש... אין געצעלט בלייבען בלויז זעקס מענער. גאַנצע שעה'ן זעהט מען, ווי די דריי געהען... זיי ווערען אַלעמאָל קלע־נער קלענער...

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
עהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאַכט

יודישער פרויען־פערבאַנד וו.י.ז.א. זאל פילהאַרמאָניע
היינט, דעם 3-טען יאַנואַר ד. י. פּינקטליך 8.15 זייגער אָווענד, וועט
ד״ר לאַדי־מיר זשאַבאָטינסקי
האַלטען אַ רעפעראַט אין דער יודישער שפּראַך אויף דעם טעמע:
וואָס זעה איך אין פּאַלעסטינע?
בילעטען פון 1 ביז 6 זל קען מען בעקומען אין פילהאַרמאָניע קאַסע פון 10½ פרים.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטפערן אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.
[illegible]
גילטיג דעם 3-טען יאַנואַר 1929

8579. אַ לעזער פון ווסכאָדניע.

איהר דערלאַנגט אין קרייז-געריכט אַ בקשה, אַז מען זאָל דורכפיהרען אַ דושאַל פון הויז.

קוים וועט דאָס טעכניש נישט מעגליך זיין דורכצופיהרען ווייל דאָס הויז מוזען ליציטירט ווערען.

8580. ג. ס.

מען קאָן ביי אייך אַלס יורש אויפמאָהנען דעם חוב פאַר'ן פּראָטעסטירטען וועקסעל נאָך אייער פערשטאָרבענעם פאָטער. איהר ווערט פון דער פליכט צו בעצאָהלען דעם דאָזיגען חוב בע־פרייט, ווען איהר זאָגט זיך געריכטליך אָפּ פון דער ירושה.

8581. אַ לעזערין פון מיצקיעוויטשאַ.

אויב איהר זענט אַלס אלמנה עלטער ווי 45 יאָהר, קאָן שוין אייער נישט־אַרבייטספעהיגקייט, אומאָפּהענגיג פון אייער געזונט־צושטאַנד בשום אופן נישט קוועסטיאָנירט ווערען.

מען קען ניר אייער זוהן נישט אָנערקענען קיין אָפּיעקונסטוואָ מיט'ן מאָטיוו, וואָס ער איז נישט איין איינציגער שפייזער אָדער אַז איהר זענט נישט אָנגעוויזען אויף זיינע פערדינסטען.

8582. שאַ—בע.

8583. M. G.

8584. מאָנשיין פון ווסכאָדניע 43.

8585. אַ לעזער פון לאַגעווניצקאַ.

העגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבערגנגעריג די ציינונג.

8586. אַ לעזערין פון פּיעטריקאָווער.

וועגען אייער ענין דאַרפט איהר זיך פער־זענליך פערשטענדיגען מיט'ן רעדאַקטאָר טעגליך פון 6 ביז 8 אָווענד.

אוצרות אויפ'ן גרונד פון ים.

די פּרובען אַרויסצובעקומען די דאָזיגע אוצרות.

די ענגלענדער האָבען זיך איצט גענומען צו אַ טיכטיגער, אָבער זעהר אַ שווערער אויפגאַבע — אַרויסצוהויבען פון ים־גרונד ביי סקאַפּאַפלאָו די דייטשע שיפען, וואָס זענען בעת'ן קריג דאָרטען אונטערגעגאַנגען. און עס לוינט זיך טאַקע אונטער־צונעהמען אַזאַ שווערע אַרבייט, ווייל די אונטער־געגאַנגענע שיפען שטעלען פאָר מיט זיך אַ גרויסען ווערט. אייגענטליך, נישט די שיפען גופא נאָר דער פראַכט, וואָס איז געווען אין די שיפען, בעת זיי זענען אונטערגעגאַנגען. און וועגען דעם פראַכט פון אַנ'אונטערגעגאַנגענער שיף טראַכטען טאַקע שטענ־דיג די יעניגע, וועלכע נעהמען זיך אונטער אַרויס־צוהויבען אַ שיף פון די אָפּגרונטען פון ים. ביי גוטענבאָרג אין שוועדען איז מיט עטליכע הונדערט יאָהר צוריק אונטערגעגאַנגען אַ דאַמפער, וואָס איז געקומען פון מזרח־אַזיען מיט סחורות אויף אַ קאָ־לאָסאַלען ווערט. דאָ נישט לאַנג האָבען איינינע טייכערס געמאַכט דעם פּרוב זיך צו דערקלייבען ביז צו די דאָזיגע פערזונקענע סחורות. זיי האָט זיך טאַקע איינגעגעבען אַרויסצובעקומען אַ טייל פון די אוצרות, וועלכע זענען בעשטאַנען פון קאָסטבאַרען כינעזישען פּאָרצעלייַ, און איצט געפינט זיך דאָס אין דעם מוזיי אין גוטענבאָרג. אויף אַזאַ מין אופן איז אויך דורך טייכערס אַרויסגעראַטעוועט געוואָרען דער פראַכט פון אַ שיף, וואָס איז אומגעקומען שוין אין די רימישע צייטען ביי טאַהעריאַ אויפ'ן מזרח־אַפריקאַנישען ברעג. די לאַדונג פון דער שיף איז בעשטאַנען פון קונסט־ווערק. אָבער אויף וויפיל מיר ווייסען, זענען די טייערסטע אוצרות פון אַנ־אונטערגעגאַנגענע שיף בעגראָבען אונטער די וואַסע־רען פון דער נעמי־אָזערע. דאָס איז אַ קליינע אָ־זערע אין קראַטער פון אַנ'אויסגעלאָשענעם זאָול־קאַן אין די אַלבאַנער בערג צו דרום־מזרח צו פון רוים. אויף דער דאָזיגער אָזערע פלעגט דער רוי־מישער קייסער טיבעריוס אָפּט מאַכען פערגניגונגס־נסיעות אין געזעלשאַפט פון זיינע דאַמען און פון זיין הויף. און צו דעם צוועק האָט ער אויף דער אָזערע געהאַלטען צוויי שיפען, וואָס זענען געווען בעזונדערס פראַכטפול פערפּוצט און האָבען ענט־האַלטען אין זיך אַזעלכע אוצרות, וואָס נאָר אַ רוי־מישער קייסער האָט זיי געקענט פערמאָגען. די דאָזיגע צוויי פערגניגונגס־יאַכטעס זענען בעת אַ שטורם אונטערגעגאַנגען, אָבער דער אָרט, וואו זיי ליגען, איז קיינמאָל נישט פערגעסען געוואָרען און עס זענען כסדר אַלץ פּרואַכטן אונטערגענומען גע־וואָרען פּרובען, כדי אַרויסצוהויבען דעם דאָזיגען ווערטפולען אוצר, וואָס ליגט אויפ'ן גרונט פון דער אָזערע. אַ סך פּרובען האָבען זיך נישט איינגע־געבען, אָבער ביי עטליכע פון אַזעלכע פּרובען איז דאָך געלונגען אַרויסצובעקומען פון די אונטערגע־גאַנגענע שיפען פערשידענע קונסט־ווערק פון אַנ־טיקער־בראָנזע־סקולפּטור, לויט וועלכע מען קאָן זיך שוין מאַכען אַ השערה וועגען דעם פראַכט, וואָס ליגט אויפ'ן ברעג פון דער אָזערע, און וועלכע האָט כסדר געטריבען מענשען, צו מאַכען אַלץ נייע און נייע פּרובען.

שוין אין 1447 האָט אַנ'איטאַליענער, באַר־טיסטאַ אַלבערטי געמאַכט אַ פּלאַן אַרויסצוהויבען די שיפען. ער האָט זיך נישט געוואָלט בעגנוגענען נאָר מיט דעם, וואָס די שיפען ענטהאַלטען, נאָר ער האָט געוואָלט אַלץ מיטאַמאָל אַרויסהויבען. און מיט דער הילף פון שטריק, מיט וועלכע די אונ־טערגעגאַנגענע שיפען האָבען געזאָלט אַרומגעבונ־דען ווערען, האָט ער געהאָפט זיי אַרויסצוהויבען. אָבער אַזוי ווי די שיפען זענען געלעגען זעהר טיף, — פון 15—20 מעטער, — און עס האָבען גע־פעהלט די אַנטשפּרעכענדע טעכנישע מיטלען. איז אַלבערטיס פּרוב נישט געלונגען. די שטריק זענען צעריסען געוואָרען און עס זיך איהם איינגעגעבען אַרויסצוהויבען בלויז אַ שטיק פון אַ גרויסער סטאַ־טוע. נאָך אַלבערטי האָבען די וואַסערען פון דער אָזערע געראוהט גאַנצע הונדערט יאָהר. נאָכדעם איז געקומען אַ טעכניקער פון באָלאָניע, פראַנטשעס־קאָ דעמאַרקי, מיט אַנ'אַנדער מעטאָד, ווי אַרויס־צוהויבען די פערזונקענע אוצרות. ער האָט אויסגע־בויט אַ מין טויכער־גלאָק, וועלכער האָט באמת פונקציאָנירט. דעמאַרקי האָט זיך עטליכע מאָל אַראָפּגעלאָזען אויפ'ן גרונט פון אָזערע און איינ־מאָל, בעת ער האָט זיך אַראָפּגעלאָזען, האָט ביי איהם, ווי עס שיינט, פון צוליב דעם שטאַרקען וואַ־סער־דרוק, געפּלאַצט אַנ'אָדער אין קאָפּ, און בעת ער האָט זיך אויפגעהויבען, האָט איהם געשטראָמט בלוט פון מויל און פון נאָז. אָבער געלונגען איז איהם נישט זיין פּרוב, און ווי אַ פּועל יוצא פון דער דאָזיגער דרייסטער אונטערנעהמונג זענען איהם גע־בליבען נאָך עטליכע האָלץ־שטיקער פון די שיפען. דעמאַרקי אָבער האָט דעמאַרקי דער ערשטער גע־זעהען די יאַכטעס פון דער נאָהענט, און האָט אַ־רויסגעלאָזען אַ בוך מיט אַ גענויער שילדערונג פון דעם, ווי זיי זעהען אויס. אַזוי למשל שרייבט ער, אַז ער האָט געזעהען, ווי די צוועקעקעס פון די ביידע שיפען זענען אויסגעפלאַסטערט מיט רויטע ציגעל.

און אַזוי זענען ווייטער פערגאַנגען הונדערטער יאָהרען און קיינער האָט ווייטער נישט געמאַכט קיין פּרוב אויפצודעקען די סודות פון די טיפענישען. ערשט אין יאָהר 1827 האָט אַנ'איטאַליענישער אינ־זשענער פּוזיאָ זיך ווייטער גענומען צו דעם. ער האָט אויך געפּרובט צוגעהן צו דער אַרבייט מיט דער הילף פון אַ טויכער־גלאָק. זיין אונטערנעהמונג האָט געטראָגען אַנ'עכט איטאַליענישען כאַראַק־טער. ער האָט בעטראַכט דעם גאַנצען ענין נישט פון דער וויסענשאַפטליכער זייט, נאָר ער האָט גע־מאַכט עפּעס דערפון אַ מין עפעקטפולע טעאַטער־שטיק. אויף דעם אָרט, פון וואַנען ער האָט געוואָלט זיך אַראָפּלאָזען, האָט ער געלאָזט אויסבויען אַ־טריבונע, און ער האָט איינגעלאַדען אַ סך געלערנטע קינסטלער און רייכע אַריסטאָקראַטען פון דער סבי־בונג צוצוקוקען, ווי ער געהט צו צו דער אַרבייט. ביי זיינע פילצאָהליגע אונטערזוכונגען האָט פּוזיאָני אַ־רויסבעקומען שטיקער פון בראָנזענע פיגורען, האָלץ־טיילען און אַ טאָוועל מיט אַנ'אויפשריפט. אָבער נישט געקוקט אויף דעם, וואָס ער האָט מיט זיין אַרבייט דערוויזען, אַז אַזאַ מין אונטערנעהמונג קאָן האָבען ערפאָלג, האָט ער דאָך פון קיינעם נישט בעקומען קיין פינאַנציעלע אונטערשטיצונג, און ער איז אַליין געוואָרען אָרים, ווייל די אַלע פּרובען זיי־נע האָט ער דורכגעפיהרט אויף זיינע אייגענע הוצ־אות און האָט אין דעם אַריינגעלעגט זיין גאַנצען פערמעגען. צום סוף איז דערגאַנגען דערצו, אַז ער האָט פערדינט אויף חיונה דורכ'ן פערקויפען טאָ־באַק־פּושקעלעך און ליולקעס וואָס ער האָט אַליין אויסגעשניצט פון די האָלצטיילען פון די קייזער־ליכע יאַכטעס.

אין עטליכע יאָהר אַרום נאָך פּוזיאָני'ס אונ־טערנעהמונג האָט אַ האָלענדישער אַלטערטומס־פאָר־שער קאָנסטאַנטין טאַעם זיך אויך אונטערגענו־מען צו דערגרייכען די שיפען. אָבער ער האָט נאָר נישט אַרויסגעהויבען פון דאָרטען. נאָר איהם האָט זיך איינגעגעבען אויסצומעסטען די שיפען: איינע פון זיי איז געווען 140 מעטער לאַנג און 70 מעטער ברייט.

אין 1893 האָט זיך אין איינעם פון די דער־פער אויפ'ן ברעג פון דער נעמי־אָזערע, בעוויזען אַנ'אויסלענדער, וועלכער האָט זיך פערנומען מיט פישערייַ. אָבער ער האָט זיך געיאָגט נישט נאָך פיש, נאָר נאָך די אוצרות פון די קייזערליכע יאַכ־טעס. ער האָט געהאַט מעהר מזל ווי אַלע יענערס ביז איהם. ער האָט אַרויסבעקומען 3 וואונדערבאַרע קונסטווערק פון בראָנז: צוויי קעפּ פון וועלף, וועל־כע האָבען געהאַלטען רינגען דורך זייערע נעז, ווי עס שיינט, זענען דאָס געווען טיר־קלאַמקעס, און אַ מעדוזאַ־קאָפּ. ווען די ידיעה וועגען דעם געהיימנישפולען געניעג נאָך אַלטערטימליכקייטען האָט זיך פער־שפּרייט, האָט די איטאַליענישע מאַכט פערוועהרט דעם אויסלענדער ווייטער זיך צו פערנעהמען מיט זיין אַרבייט.

ק. ב.

אונטער דער פאשיסטישער דיקטאטור.

די מענשען, וואס פיהרען אן מיט איטאליען.

די שעהנע זוניגע איטאליע איז א פאליטישער בית-עולם. דאס איטאליענישע פאלק האט נישט די מינדסטע רעכט א דעה צו זאגען אין די ענינים פון לאנד. דער גורל און לעבען פון קרוב 40 מיליאן איטאליענער איז אפהענגיג פון איין מענש — פון בעל-גאוה, כבוד-זוכער און אכזריות-דיגען דיקטאטאר מוסאליני.

אבער פון צייט צו צייט גיט דער שטעהענדער פאליטישער וואסער א בלעזעל-אויף. די לעצטע וואכען זענען אין איטאליע געווען 2 פאליטישע געשעהענישען. מוסאליני האט אהיימגעשיקט זיין 85 פראצענט'יג פאשיסטישען פארלאמענט און קלייבט זיך צונויפברענגען א 100-פראצענטיגען. נאכדעם האט ער משלח געווען א פאר מיניסטארען, וויצע מיניסטארען און הויכע בעאמטע. דערביי האט מוסאליני אליין איבערגענומען נאך אנאמט — ער האט זיך בעשטימט פאר מיניסטער פון די קאלאניעס. איצט איז שוין מוסאליני פרעמיער, אויסערן-מיניסטער, אינערן מיניסטער, מיניסטער פון מלחמה, מיניסטער פון ים פלאט, מיניסטער פון לופט-פלאט, מיניסטער פון געזעלשאפטען און לסוף — מיניסטער פון די קאלאניעס. און חוץ אלעמען איז ער נאך דער פארזיצער פון פאשיסטישען הויפט-ראט, וועלכער איז דער פאקטישער באלעבאס אין לאנד. פאר דער בעפעלקערונג איז נישט קיין גרויסע נפקא מינה ווער עס איז מיניסטער: סיי ווי טוט מען אזוי ווי עס הייסט מוסאליני.

מען ליידט און מען קרעכצט. אבער די פאשיסטישע באנדע האלט נאך דאס לאנד פעסט אין די הענד. יעדען טאג קלערען די פאשיסטען אויס עפיס א נייעס. מען האלט אין איין זארגען, ווי אזוי דעם בירגער „געבען א געלעגענהייט" ארויסצעווייזען זיין „פאטריאטיזם". אט האט מען איינגעפיהרט א נייעם מין שטייער. די בירגער שיקען באנקנאטען אדער אנדערע מלוכה'שע ווערט-פאפירען צו מוסאליניען אין איי מאל אין יאהר ווערט דאס פייערליך פערברענט. אזוי-נאך פערקלענערט מען די שולד פון דער מלוכה-קאסע. די זאך בעשטעהט אבער אין דעם, וואס דער הייפעל גבירים קומען אפ מיט א סומע, וואס שפילט ביי זיי קיין ראל נישט. דאגעגען די מאסען-ארבייטער און אנגעשטעלטע איז, נאטירליך, זעהר שווער צו צאהלען נאך איין, כלומר'שט פרייוויליגען שטייער. און צאהלען „פרייוויליג" מוז מען, אויב נישט קומט מען שוין אויף דער שווארצער (נישט פאשיסטיש-שווארצער) ליסטע.

פון די פערשידענע נייעסען, וואס די פאשיסטען האבען לעצטענס איינגעפיהרט אין איטאליע, לאמ'ר דא ארויסנעהמען נאך איינע. אין יעדען ציוויליזירטען לאנד איז א כלל, אז יעדער אנגעקלאגטער האט א רעכט אויף א פערטיידיגונג. אבער מוסאליני לאכט זיך אויס פון אזעלכע „סענטימענטען". מוסאליני וויל מיט'ן כח פון זיין דיקטאטור פערגרעסערען דעם איטאליענישען פאלק. „פרוכפערט אייך!" — דאס איז איינע פון די פאשיסטישע לאזונגען. מוסאליני טרוימט וועגען א גרויס איטאליע, וועגען פערכאפען אין בעהערשען פרעמדע לענדער, מוז ער דערצו האבען א גרויסען מענשען-מאטעריאל. אבער די איטאליענישע פרויען, וועלכע ליידען נויט און הונגער, האבען אנ'אנדער מיינונג וועגען דעם. און עס טרעפט אפט, אז א פרוי מאכט זיך אנ'אבארט.

פאר אנ'אבארט גיט מען גרויסע שטראפען. איז דאס נאך ווייניג פאר די פאשיסטען. זיי האבען ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז אדוואקאטען טארען זעלכע אנגעקלאגטע נישט פערטיידיגען, מערדער פון לעבעדיגע מענשען מעג מען פערטיידיגען, נאר די אומגליקליכע פרויען, וועלכע מוזען צוליב זייער אומגליקליך לעבען אומברענגען די פרוכט פון זייער אייגען לייב, זענען נישט ווערט פערטיידיגט צו ווערען!

אבער אויפ'ן פאשיזם מ'עגט מען קיין קשיות נישט. מיט'ן לאנד פיהרען אן מענשען, וועלכע האבען אויף זייער געוויסען פיל מעשה'כע לעבענס. אין הויכען פאשיסטישען ראט, וואס איז פאקטיש די געזעצגעבענדע און אויספיהרענדע מאכט פון לאנד, (דער פארלאמענט אפילו דער 100-פראצענטיג פאשיסטישער, איז נישט מעהר ווי א דעקאראציע צום מוסאלינישען מלוכה בנין) זיצען פיל מיטגלידער, וואס זענען פערברעכער און מערדער אין פשוט'ן זין פון ווארט.

איהר האט דארטען א גאנצע גאלעריע פערברעכער: דע בעטשי האט סוף 1922 אלס וויצע-מיניסטער טעלעגראפיש אויסגעדריקט זיין פריידע, וואס מען האט ערמארדעט 20 סאציאליסטען און קאמוניסטען דעל באנא האט געהאלפען א-גאניזירען דעם מאטעאטי-מארד. אלס פאליציי-שעף האט ער אויסגעשטעלט פאר די מערדער פאלשע פעסער און געהאלפען פערווישען אלע שפורען פון מארד. זיין מיטשולד איז דורכ'ן געריכט פעסטגעשטעלט געווארען. איטאלא באלבא — היינט וויצע-מיניסטער פון פלאט, — האט צוגעגרייט דעם פלאן צו ערמארדען דעם ארציבישאפ דאן מינזאני. מארינעלי האט אויך צוגעגרייט דעם מאטעאטי-מארד.

אט אזעלכע און ענליכע טיפען זיצען אין פאשיסטישען הויפט-ראט, זיי האלטען דאס פערקנעכטעט דעם איטאליענישען פאלק.

גריכישע יודען אין דער „יודישער אגענץ"

סאלאניקי, (יט"א) דעם 19טען ה. ח. ווערט דא געעפענט ווערען א יערליכע קאנפערענץ פון די ציוניסטען אין גריכענלאנד. ווי בעקאנט, איז לעצטענס אין די רייהען פון די גריכישע ציוניסטען געפיהרט געווארען א העפטיגער קאמף צווישען די אלגעמיינע ציוניסטען, מזרחיסטען און רעוויזיאניסטען. עס איז אבער געלונגען צו זיכערען די מיטארבייט פון אלע ציוניסטען אין געוויסע אקציעס ווי לטובת דעם קרן-היסוד און אנדערע.

אין צענטער פון די בעראטונגען פון דער קאנפערענץ וועט שטעהען די פראגע וועגען אנ'אקציע פאר שאפען א פערבאנד פון די יודישע קהלות אין גריכענלאנד, כדי אזוי ארום שאפען א מעגליכקייט פאר א רעפרעזענטאנץ פון גריכישען יודענטום אין דער פערברייטערטער „יודישער אגענץ".

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.
„ארט" זאכאדניא 43
היינט - 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.30 א ווייגער אווענד
„לאטקעס"
1) אובערטור 3) קאפעליוש 5) קיילע-ביילע 7) וואסער-טרעגער 9) ווייב און געליבטע
2) נאקטורען 4) באלעבאטיש 6) מורינו אליבאבא 8) לאטקעס 10) ס'יודישע געסעל
טעקסטען פון משה בראדערזאן, משה נאדיר, אהרן צייטלין און ב. קאוונער. מוזיק: דוד ביינעלמאן און י. בוים.
די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאכמ. און פון 7 אווענד.

איז שפיגעל פון דער רוסישער פרעסע.

(ענדע פון 3-טען זייט)

גרויסע נעשעהעניש האט ארויסגעשלעפט אלעמען פון די בעטען.

„קינדערשער געוויין, קינדערשע שטימען, הערען זיך ביי אונז! דאס איז א גוטער סימן, טענה'ט איינער א יוד מיט א שווארצער בארד און טיפע קנייטשען אויפ'ן פנים. „א", ווי איך בין זיי מקנא! מארגען שיק איך אומבעדינגט א טעלעגראמע צו מיין פרוי!" קלינגט א שטים פון א הויך-פליציגען יודען אינ'ם רעדעל, וואס אין קאנטאר.

די בעלי שמחה אליין, ד. ה. די יודען, וואס צו זיי זענען דאס געקומען זייערע משפחות, גריסען זיך און איינער פון זיי טוט א זאג:

„איצטער בין איך שוין אין בירא-בידזשאן מיט אלץ און אלעמען!..."

„הלואי אין גיכען אויף אונז געזאגט געווארען!" טראכטען די איבעריגע, וועמעס משפחות זענען נאך דארט, אין דער אלטער היים, און לויטען צוריק. צו די בעטלעך צו פערגרינגען דעם איבערגעריסענעם שלאף, ווייל שוין קיינער נישט גערן...

קאזאקען שענקען א קלויסטער פאר א יודישען קלוב.

אז מען רעדט שוין וועגען בירא-בידזשאן, איז כדאי איבערצוגעבען א פאר אינטערעסאנטע פאקטען, וואס זענען פובליקירט אין דעם לעצטען ביולעטין פון „געזערד", דארט ווערט דערצעהלט, אז די קריסטליכע בעפעלקערונג פון בירא-בידזשאן בעציהט זיך מיט גרויס פריינדליכקייט צו די יודישע איבערוואנדערער. עס קומען פאר געמיינזאמע יום-טובים און צוזאמענשלוס-אוונטען. א פאר כאראקטעריסטישע ביישפילען:

ביים בעשטימען דעם פלאץ, וואו עס דארף אויפ'ן טייך אמור געגרינדעט ווערען א נייער יודישער ישוב, — איז אויסגעבראכען א שטרייט צווישען די צוויי נאהענטסטע דערפער יעקאטערינא-ניקאלסק און פוזינא. יעדער פון די דערפער איז געווען גרייט אפצוגעבען א טייל פון זייער אייגען לאנד, כדי אויף אזא אופן צו בעוויזען, אז דער נייער יודישער ישוב זאל זיין נעהנטער צו זיי. אין דארף סאמארא האבען די ארטיגע פויערים אפגעגעבען אויף א קלוב פאר די יודישע איבערוואנדערער זייער קלויסטער.

די נבואה פון ישעיהו הנביא הויבט גאר אן מקוים צו ווערען אויך אין בירא-בידזשאן...

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20. טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

דער שווארצער וואלף

(ראמאן). (34

— ראדזשינסקי דער געהיים-אגענט — האט וולאדעק אונבארמהערציג פארטגעזעצט — איז געשאכטען געווארען בעת'ן שלאף אין האטעל „פאריזיען" אין דערזעלבער נאכט, ווען מיר זענען ביידע אנטלאפען. דער מערדער האט זיך אריינגעקריגען צו איהם דורך מיין צימער — אונזערע צימערען טיילען זיך אפ דורך אנ'אינערליכע טיר. ער האט גענומען מיין גאל-מעסער, אנגעטון מיין כאלאט, כדי נישט צו בעשמוצען מיט בלוט זיין בגד, און כדי צו ווענדען אויף מיר דעם פערדאכט אין מארד; און ווען איך בין צוריק געקומען צו זיך, איז ער מיך בעפאלען, און זיך בעמיהט איינצושפריצען א נארקאטיש מיטעל, כדי איינצופרעמען. זאל מיך געפינען די פאליציי צוזאמען מיט'ן קרבן, צום גליק האב איך איהם איבערגעפיהרט זיינע פלענער, איך האב ביי איהם צונעמען דעם שפריצער, און איהם אליין איינגעשפריצט די שלאף פליסיגקייט, איבערלאזענדיג איהם אויף מיין ארט אין רשות פון דער פאליציי. אט גלייך דערנאך, ווען איך בין ארויס אין קארידאר, האב איך אייך אנגעטראפען... האט איהר נישט געוואוסט?

— ווי אזוי קאנט איהר דאס ביי מיר פרעגען?! — האט דאס מיידעל ארויסגעקרעכצט.

איבערבויגענדיג זיך איבער'ן טיש האט זי פערבראכען אזוי שטארק מיט די הענד, אז די פינגער איהרע זענען אזש בלאס געווארען.

איהרע גרויסע אויגען האבען געברענט מיט שרעק און געבעטען פון איהר אש-בלייכען פנים אראפ.

— איהר גענארט מיך נישט? ניין... צו וואס זאלט איהר עס טון?— האט זי געמורמעלט — ווי שרעקליך דאס איז! גאט מיינער, ווי שרעקליך!

— ענטשולדיגט מיר,— האט וולאדעק א זאג געטון — איך וואלט עס נישט געזאגט, ווען איך וואלט געמיינט, אז איהר ווייסט עס נישט...

— איהר האט געמיינט, אז איך האב עס געוואוסט... און איך האב גארנישט געטון, כדי צו ראטעווען דעם דאזיגען מענשען? א, ווי שעמט איהר זיך נישט, ווי האט איהר געקאנט אזוי טראכטען?!

— ניין... איך האב נישט דאס געוואלט זאגען. בעגעגענדיג אבער אייך נאך דעם געשעהענעם, בין איך געווען איבערראשט פונ'ם צוזאמענטרעפעניש, און ווען איהר האט מיר דערנאך דערצעהלט, אז איהר ענטלויסט פון פאטער, האב איך בעשלאסען, אז די סיבה פון אייער ענטלויפען איז געווען דאס, וואס עס האט פאסירט

זי האט א שטעקל געטון מיט'ן קאפ.

איהר אויפרעגונג איז אדורך אזוי שנעל, ווי עס איז געקומען.

— איך פערשטעה — האט זי ארויסגעשעפטשעט — דאס איז א פערענטפערונג פאר אייך... איהר האט א טעות: יא, איך בין ענטלאפען, אבער נישט דאס איז געווען די סיבה. איך האב נישט געדערכענט...

זי איז ענטשוויגען געווארען און פער'יאוש'ט אראפגעלאזט דעם קאפ.

קוקענדיג אויף איהר האט וולאדעק דערפיהלט גרויס רחמנות.

— איך בעט אייך, — האט ער אויפריכטיג אויסגערופען — נעהמט אייך די זאך נישט אזוי נאהענט צום הארצען, פריילין דזשייקאבס. כל זמן איהר האט וועגען דער זאך נישט געוואוסט, האט איהר דאך סיי ווי נישט געקאנט שטערען.

— ניין... פערשטעהט זיך, אז איך האב נישט געקאנט שטערען... נאר איך האב נישט געוואוסט... דאס איז נישט דאס... אך, ווי גרויזאם, און... ווי האט איהר געקאנט אזוי טראכטען!

— איך האב דאך גארנישט געטראכט! — האט וולאדעק זיך ענטקעגענגעשטעלט — בנאמנות... און אויב א געוויסע צייט האב איך געהאט ספקות, טא בעט איך טאקע, אז איהר זאלט מיר מוחל זיין.

— איהר זענט געווען פולשטענדיג גערעכט!

— האט זיך אפגערופען דאס מיידעל נאך א קורצען שווייגען — א סך מעהר גערעכט, ווי איהר שטעלט זיך עס פאר. איהר דארפט וויסען... איך מוז אייך זאגען...

— איך פאדער נישט קיין שום דערקלעהרונגען, האט וולאדעק האסטיג איבערגעשלאגען — איך האב קיין שום רעכט נישט אויסצופרעגען ביי אייך דאס, וואס איהר וואלט מיר נישט, צוליב פערשידענע סיבות נישט געוואלט זאגען.

— ניין, מיר גופא וועט זיין לייכטער און בעסער, ווען איך וועל אייך זאגען... ווען איהר רעדט מיט מיר אויף אנ'אנדער אופן וואלט איך אייך א ודאי נישט דערצעהלט; איהר רעדט מיט מיר, ווי ס'געהער צו זיין... אלזא, איך בין אונז טאכטער פון מיסטער דזשייקאבס, ווי איהר זענט זיינער א זוהן. עס איז פשוט א צופאל, וואס די פאמיליען-נעמען זענען ביי אונז דיזעלבע. איז'ן איז ער א שרעקליך געמיינער מענש, און נאך כדי צו אנטון מיר עגמת נפש גיט ער מיך אן אלס זיינע א טאכטער...

— אויב אזוי... טא פארוואס?...

— ווארט, וועל איך אייך גענוי דערקלערען, — האט זי פארט-געזעצט, קוקענדיג אומבעוועגליך אויפ'ן בענקעל — די זאך איז א זעהר א פשוט'ע. איך בין, פערשטעהט איהר מיך, א בארמהערציגע שוועסטער, נאך ריכטיגער א וועכטערין. דזשייקאבס האט שווינדזוכט... די קראנקהייט זיינע איז אזוי ווייט אוועק, אז נאר על פי נס שטארבט ער נישט, און לעבט נאך אויף דער וועלט. מאמענטענווייז דוכט זיך מיר, אז נאר די איבערמענשליכע שנאה האלט איהם אויף ביים לעבען. גאר שנעל נאך דעם, ווי איך בין אנגעקומען צו איהם אויף בעדינונג, האב איך זיך דערוואוסט... ער איז בעפאלען אין אונמאכט ביי זיך אין קאבינעט. בעת ער איז אזוי געלעגען בעוואוסטלאז, און דער דינער איז אוועק נאכ'ן דאקטאר, האב איך געכאפט א בליק אין זיינע דאקומענטען, וואס זענען געלעגען אויפ'ן טיש. איך האב קוים בעוויזען אנהויבען צו פערשטעהן, צו וואס פאר א פערזאן איך בין אנגעקומען, איז ער בעקומען צו זיך, געעפענט די אויגען און... דערזעהן.

(פארטזעצונג קומט.)

פוילען בעציהט זיך קריטיש

צו דער סאוויעטישער נאטע וועגען פראטאקאל צום קעלאג-אפמאך.

װאַרשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט). ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די סאוויעטען-רעגירונג איבערגעשיקט דורכ'ן פוילישען אמבאסאדאר אין מאסקווע פאטעק, א נאטע צו דער פוילישער רעגירונג וועגען אונטער-שרייבען א צוגאב פראטאקאל צום קעלאג-אפמאך. לויט דעם דאזיגען פראטאקאל זאלען ביידע שכנות'דיגע מלוכות זיך פערפליכטען תיכף ומיד איינצופיהרען אין לעבען דעם קעלאג-פאקט, דאס הייסט פערארורטיילען די מלחמה אלס מיטעל צו ענטשיידען פאליטישע קאנפליקטען.

ווי מיר דערוויסען זיך האט די פוילישע רעגירונג גענוי שטודירט דעם טעקסט פון דער נאטע און בעציהט זיך צו איהר קריטיש.

קודם-כל ווערט אנגעוויזען, אז די נאטע איז נישט בעשיקט געווארען צו א צווייטען שכן פון רומעניען צו רומעניען. דער ארגומענט וואס די סאוויעטען-רעגירונג וואלט ביי דעם דאזיגען ענין געקענט בענוצען, אז זי האט נישט קיין דירעקטע בעציהונגען מיט רומעניען, האלט נישט אויס קיין קריטיק, ווייל בשעתו האט זיך אויך די סאוויע-טען-רעגירונג געווענדעט צו אמעריקא דורך דער פערמיטלונג פון דער פראנצויזישער רעגירונג. די סאוויעטען וואלטען אויך דאסמאל זיך געקענט ווענדען צו רומעניען דורך דער פערמיטלונג פון פראנקרייך אדער פוילען.

פוילען קען נישט אננעהמען דעם סאוויעטי-שען פארשלאג, ווייל זי איז געבונדען מיט רומע-ניען דורך א פריינדשאפטס-אפמאך. אין פאל ווען רומעניען וואלט בעפאלען געווארען, וואלט פוילען דאן איהר געמוזט העלפען. ווייטער האלט די פוי-לישע רעגירונג, אז מ'דארף זיך גארנישט אזוי שטארק איילען מיט'ן ראטיפיצירען דעם קעלאג-פאקט, כל-זמן ער איז נאך נישט ראטיפיצירט גע-ווארען דורך אמעריקא אליין.

פון דעם אלעם איז קלאהר, אז דער פויל-ישער ענטפער אויף דער סאוויעטישער נאטע וועט נעהאלטען פיל בעווארעניש.

דער 25-יעהריגער יובילעאום פון אברהם גאלדבערג.

ניו-יארק, (יט"א) דעם 6-טען יאנואר פייערט דער יודישער געזעלשאפטליכער טוער אין א-מעריקא ה' אברהם גאלדבערג דעם 25-יעהריגען יובילעאום פון זיין טעטיגקייט אין דער ציוניסטישער בעוועגונג. עס איז געשאפען געווארען א ספעציעלער יובילעאום-קאמיטעט מיט הרב מאסליאנסקי און רע-דאקטאר יעקב פישמאן בראש.

גסיסה-צושטאנד פון ענגלישען קעניג.

לאנדאן, 2 (אטע). אין די אפיציעלע קרייזען געהען ארום קלאנגען, אז דער געזונד-צושטאנד פון ענגלישען קעניג געארג איז זעהר דראהענד און די קאטאסטראפע קען קומען יעדע מינוט. דער קעניג איז אזוי אפגעשוואכט, אז וואהרשיינליך וועט יעדע הילף זיין אומזיסט.

באהן-קאטאסטראפע הינטער ראדאם.

ראדאם, 2. (טעלעפאניש). נעכטען האלב 2 ביינאכט איז אויף דער באהן-סטאציע זביטניעוו צווישען ראזוואדאוו און סטאבאוו פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען 2 פאסאזשיר-צוגען.

צום גליק האט די קאטאסטראפע נישט אנגע-נומען קיין געפעהרליכע פארמען. עס זיינען לייכט פערוואונדעט געווארען 16 פאסאזשירען. דער סטאציע דאקטאר האט ערטיילט הילף די פער-וואונדעטע און זיי זענען אפגעשיקט געווארען קיין ראדאם. 2 באגאזש-וואגאנעס זענען צושמע-טערט געווארען. אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטרא-פע איז ארויסגעפאהרען א'ן אויספארשונגס-קאמיסיע פון ראדאם.

פערסמטע פיש אין דערווארטע.

ראדאמסק, 2 (טעלעפאניש). עהרנעכטען אין אווענט האט זיך די גאנצע אויבערפלאך פון טייך ווארטע בעדעקט מיט א שיכט האלב-לעבע-דיגע פיש, וועלכע מ'האט געקענט כאפען מיט די הענד.

די פויערים האבען אנגעהויבען צו כאפען די פיש און בחצי חנם זיי דערנאך געוואלט פערקוי-פען. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט זענען די פיש בעטויבט געווארען פון א זויער-שטאף, וועלכע איז געקומען פון א געפלאצטען רעזערוואואר אין איינע פון די פאבריקען. צוליב דעם, וואס איז געווען א חשד, אז די פיש זענען פער'סמ'ט, האט די פאליציי נישט ערלויבט די פיש צו פערקויפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע. אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגי-שע און נערוועז-קראנקהייטען.

קוארץ-לאמפ. עלעקטרישער היילקאבינעט קאסמעטיק.

--- מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. ---

פון 11 ביז 12 פארמיטאג און פון 2 ביז 8 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

-- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. --

וויזיט 3 זל.

לייה-ביבליאטעק א. ג.

פון א. איידזענשלאס

איז טעטיג יעדען טאג פון 6–9 אין אווענד. א חוץ דינסטאג. שבת פון 10 ביז 1 מיטאג און פון 6–9 אין אווענד.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

גדשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר האלינסקי נאז, האלז, אויערן קר.	4–5
ד"ר ספרשנער קינדער קראנקהייטען	9-11 5-4½
ד"ר שיטמאן איבערליכע קראנקהייטען	11–1
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	12½–1½
ד"ר שפירגעלד נערווען און גמפאיגע קר.	1–2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקהייטען	12½–½
ד"ר טיאסבערג כירורגישע קראנקה.	1–2
ד"ר בערנשטיין פרויען און געבורט-הילף	4–5

[illegible] נעגען שקארלאטין.

[illegible] 1—10 3—6

לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

א טיכטיגער **פאכמאן**

— אין דער —

שטריקה-בראנזשע

זוכט א'ן ענטשפרעכענדען פאסטען, צו ערפאהרען ביי האלענדער, ציגעל-גאס 51

אפריזיער-געשעפט

איז צוליב אפרייזע איבער-צוגעבען. צו ערפאהרען אדמיניסטראציע. 3501

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

פערזשער 11.

טעל. 84-72

נעמט אן פון 6–8 אווענד.

Dr. ADAM GROSGLIR

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און מענערישע קראנקה. רענטגען און ליכט-היילאנשטאלט.

נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

צוריקגעקומען

לעבער מאשינאווא

ווערען אנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען

ביי **ג. נארדמאן**

29 צעגעלניאנא 29

קאליגראף

ל. בערמאן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 19. 1-טער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען

א טיכטיגע

אינקאסענטקע

ווערט פון זאפארט געזוכט אין **„בית-היתומים", זגערזשער 40.**

מעלדען זיך פון 10 – 1 מיטאג און פון 3 – 7 אווענד.

44 **וויכטיג פאר מחותנים** 44

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

44 **גדאנסקא (דלוגא) Ch. LAZNIK, tel. 62-56** 44

נאר ביי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג.

44 בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, נעי-מאשינען און צאהל די העכסטע פרייזען. 44

קומט און איבערצייגט אייך!

LEKARZ DENTYSTA באהן-ארצט

St. GELBERG

אבאראניא 15. טעל. 08-3.

[illegible] גאנץ פערנעכלעסיגטע ציינער און מויל-קראנקהייטען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג. ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע ציינער

נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, 1-go stycznia do poniedziałku, dnia 7 stycznia 1929 r. wł.

Program noworoczny!

Dramat w 10 aktach

SERCE

(MAŁA ANETA)

W roli głównej: MARY PICKFORD.

Następny program:

Miasta miljona poległych (verdun).

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	10—11 5—6 6—7
ד"ר רוזשאנסקי	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—6
ד"ר גאלדשטיין	אויגען-קראנקהייטען	1—2 6—7
ד"ר יאסעמאן	נערווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען און געבורט-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט	4-5 נאכ. 1—2
ד"ר ווינבערג	אינ. קראנק, לונגען-קר.	11-1 6½—7
ד"ר סאמועל	רענטגען	10—12 4—6
א. גרינשטיין	צאהן-ארצט	3—7
ג. ראזעס	צאהן-ארצט	9—2

אנאליזען, בעלייכטונגען, קוואַרצלאמפּ, קאמפרעסן א. א. וו.

אין דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט

פר. ג. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אווענד

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5

נעמט אן פון 8 – 10 פריה און פון 5–9 אין אווענד.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אבאנעמענט-פרייז: פערין [illegible] 15 גר. פרייז [illegible] 20 גר. [illegible] 7 [illegible]
40 [illegible] 4 [illegible] 60
[illegible] 7 [illegible] 15
[illegible] 100 [illegible] 10

אנאנסען-פרייז: אין לאדזש – 5 זל. א אודיש [illegible] א אודיש אין אויסלאנד [illegible] 30 [illegible]
[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzostowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.